

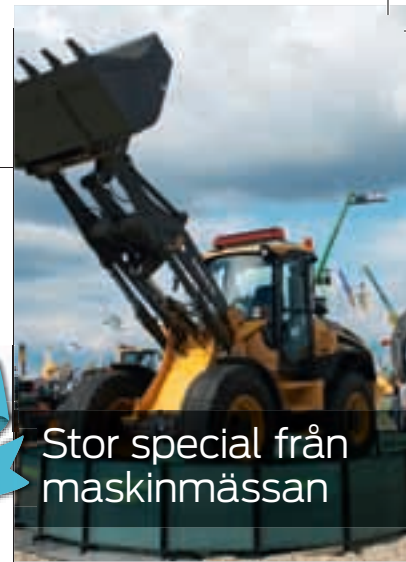
Tävling: Ta ut din svenska drömelva

Test: Bästa glassnyheterna

BYGGNADS arbetaren

VINNARE
TIDSKRIFTSPRISET 2009

Stor special från maskinmässan

**UTFÖRSÄKRADE
SÅGAR NYA
ÅTGÄRDERNA**

Jan-Erik Nilsson:

"De har sagt att det tog 45 minuter att gräva fram mig."

91

hyreshus och åtta rör-
mokare. Möt VVS-laget
som fixar fjärrvärme i en
rasande takt.

**LEVANDE
BEGRAVD**

Vi granskar de livsfarliga dikesarbetena

NUMMER 8 | 10 JUNI 2010 | www.byggnadsarbetaren.se

KRÄV
DAMM-
FRITT
NU!

Lyssna på Arbetsmiljöverket

Det har börjat damma ordentligt på våra byggarbetsplatser. Något som även Arbetsmiljöverket har konstaterat. Byggsdammet är inte bara irriterande för ögon och luftvägar utan också ett problem för din hälsa på längre sikt. Lungsjukdomen stendammslunga (silikos) har nämligen åter börjat dyka upp som en olustig siffra i statistiken.

Och det har satt sina spår även hos oss. Idag har vi utvecklat dammreducerade produkter för nästan alla områden. Oavsett

om du ska handspackla, avjämna eller sätta plattor har vi reducerat dammet vid blandning upp till 90%.

Fördelarna med att använda dammreducerade produkter stannar inte bara vid din hälsa. Vinsten kan också räknas hem i timmar och minuter. Tiden du spar genom att slippa täcka in angränsande ytor och städa efteråt. Så vad väntar du på? Visst är det på tiden, att vi i byggbranschen tar vår hälsa på allvar?

Let's stick together | www.schonox.se

LEVANDE BEGRAVD

16-21 Rörgravar och ledningsdiken riskerar att bli en dödsfälla. Felaktiga släntlutningar och otillräckliga stödkonstruktioner är två brister som orsakat dödsfall och allvarliga skador bland landets anläggningsarbetare. Det visar Byggnadsarbetarens granskning.

22-25 PORTRÄTT Malins avtal

Möt avtalsjuristen som såg till att Byggnads och byggarbetsgivarna kunde enas.

26-29 SJUKPENNINGEN Utförsäkrade rasar mot hjälpprogram

"Har inte hjälpt mig ett dugg."

30-33 VVS-LAGET Här säger det bara swoosh!

Vi träffar VVS-laget som lärt sig att fixa fjärrvärme på nolldid.

36-42 GREJER&GREPP Allt från maskinmässan

Optimismen regerade på Maskinexpo 2010.

7 TÄVLING Ta ut tidernas landslag

34-37 TEST "Vi får väl se om den kallas för skilsmässostruten om ett år."

Kenneth Axelsson om Bröllopsstrut.

16-21

ANDRÉ DE LOISTED

"Jag har en ständigt värk och kan inte böja benet", säger Jan-Erik Nilsson som begravdes av hundratals kilo jordmassor när rörgraven rasade.

22-25

ANDERS G WARNE

Malin Nilsson, kvinnan bakom ditt nya avtal.

34-37

ELIS HOFMAN

Vilken av årets glassnyheter blev en vinnare på bygget?

- 4 **BODSNACK** Kritik mot ombudsmännens löner.
- 8 **SJU FRÅGOR** Möte med svensk mästare i bygg.
- 9 **BILDEN** Inte för sent att delta i porträtttävlingen.
- 40 **EFTER JOBBET** Vi tipsar om gömda deckarpärlor.
- 40 **EFTER JOBBET** Morberg tillbaka med smaskiga rätter.
- 43 **BILDKRYSET** Alltid i Byggnadsarbetaren.

REDAKTIONEN:

CENNETH NIKLASSON
reporter
08-728 49 76 ● 070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

KATARINA CONNHEIM
reporter, arbetsmarknad
08-728 49 87 ● 070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

JENNY BERGGREN
reporter, arbetsrätt
08-728 49 72 ● 070-664 49 00
j.b@byggnadsarbetaren.se

KENNETH PETTERSON
chefredaktör, ansv. utgivare
08-728 49 70 ● 070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

NINA CHRISTENSEN
reporter, webbansvarig
08-728 49 69 ● 070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

JOHAN SJÖHOLM
redaktionssekreterare
08-728 49 79 ● 070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

MARGITE FRANSSON
reporter, arbetsmiljö
08-728 49 74 ● 070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

PETER ÖNNESTAM
layoutansvarig
08-728 49 77 ● 070-280 25 35
p.o@byggnadsarbetaren.se

EMMA ENESTRÖM
praktikant
08-728 49 98
070-926 73 19

MISSA INTE!
Mitt uppslag från Maskin-Expo på s 38-39

FRÅGAN

Ska du läsa deckare i sommar? Se reportaget på s. 40–41.

Patrik Lind, 27 år, snickare, Norrköping

Ja, det blir nog en Mankell-deckare. Jag brukar kombinera mitt arbete med att lyssna på ljudböcker. Det är spännande med deckare. Jag är så inne i boken, så både tiden och själva jobbet försvinner.

Fredrik Pettersson, 37 år, snickare, Göteborg

Jag läser inte så mycket. Om andan faller på så läser jag deckare och kriminalromaner, exempelvis Stieg Larsson, Svensk maffia och Snabba cash.

Magnus Nyman, 40 år, rörmontör, Eskilstuna

Det blir nog dåligt med det. Jag är inte så förtjust i deckare. Jag tycker att de kan vara lite tråkiga, men det kanske är en fördom. I och för sig gillar jag Stieg Larssons böcker. Det är gripande läsning och mycket inlevelse.

Varför ska ombudsmän tjäna bättre än byggnadsarbetare?

Varför ska ombudsmännen ha så höga löner i förhållande till en vanlig byggnadsarbetare, till exempel ombudsman 45 000 kronor och byggnadsarbetare 30 000 kronor?

Om ombudsmännen haft samma löner som byggnadsarbetare så hade de nog jobbat bra mycket hårdare för att få upp lönerna.

Vad är 3,2 procent på 1,5 år? Det är ett hårt med så låga lönehöjningar!

Kom inte och säg att det inte finns pengar, för hur kan i så fall alla

företag göra miljardvinster? Sverige är ju ett rikt land, som man så ofta får höra, men inte när det gäller för en vanlig arbetare.

ROBERT

"Hade ombudsmännen haft samma löner som byggnadsarbetare så hade de nog jobbat bra mycket hårdare för att få upp lönerna."

(Reds anm: Slutlönen för Byggnads centrala ombudsmän är 42 600 kronor/månad. Slutlönen

för lokalombudsmän i Stockholm är 36 660 kronor/månad. I övriga landet 36 110 kronor/månad.)

Ombudsmännens ögon behövs

Varför är det bättre betalt att arbeta på ett bygge än på restaurang eller i en affär? Och varför har byggnadsarbetare i andra länder som nu kommer hit och arbetar ofta sämre lön?

Det är denna nivå på lön, arbetsmiljö och resor till och från jobbet som vi får för vår medlemsavgift. Det gör att vi har förtroendemän, ombudsmän och kunniga duktiga medlemmar som reagerar när dessa

nivåer inte uppfylls. Men med fallande antal medlemmar så blir det färre ombudsmän och förtroendemän som har ögonen öppna och påverkar dessa saker, vilket på sikt kommer att få till följd att nivåerna pressas nedåt.

Men det är kanske det man som icke-medlem vill. Annars kan man gå en medlemsutbildning för att förstå detta.

ROLAND AHL
studieansvarig Byggettan

SAXAT FRÅN WEBBEN

"Man ska inte kunna få 18 400 kronor i månaden för att inte jobba. Det är mer än vad våra stackars tjejer får på byggstöd. En politik som gynnar bidragstagare borde vara förbjudet."

ANDREAS

"Jag tror inte heller att långtidssjukskrivna bara vill vara hemma, utan att man mår bäst av det sociala man får i att träffa arbetskollaborer i stället för att vara hemma."

PETER

"När vi varken har medlemmar eller ombudsmän blir det väldigt svårt att tjäna några pengar."

OLA WIGG

Se inte bara rött, Byggnads!

När jag var lite yngre försökte jag delta i facket men eftersom jag inte delar samma politiska åsikt som facket i stort är det väldigt svårt att komma in. Därför har jag har gått ur och bryr mig inte ett dugg om vad som händer. Jag sparar de pengar som facket skulle ta av mig på banken med ränta och får ut något av det i stället.

Jag tror att man måste börja tänka om när det gäller sin politiska bakgrund och bli en förening som lobbar för sina medlemmars bästa och inte bara se en politisk färg.

JIM

Skakande nyheter

Vibrerar gör borsten rör handens nerv stör blodets flöde är detta vårt öde att skadas i yrket bli tidig reserv

Nu får det va' nog fall, död och damm arbetsmiljö med helt olika värde i koja och slott visst är det rätt

Hör våra krav på justare tag för oss tog man bort det vi byggt upp för hälsa och välfärd nu röstar vi rött ifrån byggenas värld

MATS HAMMARLUND

LEDARE

Framtiden i en dator nära dig

I FÖRRA NUMRET AV Byggnadsarbetaren berättade vi att ungdomar, tvärtemot vad som faktiska ofta påstås, går med i facket. De är engagerade och har koll och de förstår varför man ska vara med. Rekruteringsinsatserna på byggymnasierna har gett resultat. Något som kan vara värt att tänka på nu i dagarna när tusentals

» Hur behåller facket då Facebook och Twitter-generationen?

byggglärlingar lämnar skolorna. Att ungdomar inte skulle tilltalas av facket är alltså en myt. Men de stannar inte. När de kommit upp åldern och har fått fotfäste på arbetsmarknaden, och fått det ganska bra ställt, droppar de av.

Mellan 2005 och 2009 tappade Byggnads över 15 000 medlemmar.

Undantaget är de under 25 år – de blev i stället fler. Hur behåller facket då Facebook- och Twittergenerationen? Den generation som hittar bland världskartorna på Google Earth som i sin egen ficka och som har vuxit upp med att världen öppnar sig med ett par tryckningar på sin lilla iPhone. För dem är troligen samhörigheten med en virtuell Facebookgrupp minst lika stark, kanske starkare, är ett medlemskap i en jordnära sektion i Byggnads.

PROBLEMET GÄLLER INTE BARA FAKKET. Hela det svenska föreningslivet har svårt att hänga med i den digitala tidsåldern.

Men det är också en ekonomisk fråga. De 700–800 kronor i skattade pengar som medlemskap i a-kassa och i facket kostar, är mycket pengar när andra räkningar också ska betalas.

Ungdomsrekrytering, Byggnads framtida organisation och andra framtidsfrågor stod på dagordningen inför Byggnads kongress i Stockholm den 3–6 juni. Vad som sas där, och vilka beslut som fattades dag för dag, kan du läsa på www.byggnadsarbetaren.se. I vårt nästa nummer den 1 juli, finns en utförligare rapport.

Om du missade artikeln i förra numret om ungdomarnas inställning till facket hittar du hela tidningen på vår webbplats. Lätt åtkomlig i en dator eller en iPhone nära dig.

Kenneth Petterson, chefredaktör

www.jalas.se

© ejendals inhouse 2010

FÖRBÄTTRADE FAVORITER

Nu har våra skor i serien M-sport från Jalas blivit ännu bättre. Vi har använt helt ny teknologi för att göra den redan bekväma sulan ännu mjukare och skönare.

Samtliga skyddsskor i serien är mycket lätta och smidiga, samtidigt som de ger bra skydd i tuffa miljöer.

Många har upptäckt M-sports fina egenskaper.

Är det din tur nu?

Bilden visar Jalas 3468A Light Sport

För mer information kontakta vår kundtjänst, tel 0247-360 00 eller besök www.ejendals.com

jalas
by ejendals

2 TUM

 För att hjulen börjar snurra igen i byggbranschen. Fler och fler företag anställer, vilket bådär gott. Kanske lågkonjunkturen snart är över för denna gång.

 För hektiska vårveckor. Hinner inte njuta av det fina vädret, eftersom almanackan är sprängfylld av avslutningar, vår-fester, picknickar och deadlines på jobbet. Nästa år tar jag semester i maj.

Därför måste vi få chansen på bygget

MIN SEXÅRIGA DOTTER HAR BÖRJAT spela fotboll. Hon tycker att det är kul och det ger självförtroende. Redan i andra matchen gjorde hon mål. Så på söndagseftermiddagarna står jag på grusplanen och hejar på, precis som de andra föräldrarna.

Själv gillade jag också fotboll. Minns att jag spelade på rasterna och följde med killarna till fotbollsplanen efter skolan. En gråtung eftermiddag cyklade jag och en lika fotbollsintresserad tjejkompis till en av MFF:s träningsmatcher.

Vi frågade om de hade ett tjejlager. En tränare, en enormt stor kille (tyckte jag då), berättade att MFF hade planerat att starta ett tjejlager och att vi skulle komma tillbaka. Men det blev inte så. Kanske för att vi inte hade föräldrar som drev på eller för att det aldrig blev något tjejlager.

Det har hänt en hel del på jämställdhetsfronten sedan mina uppväxtår på 1970-talet. I dag spelar tjejer fotboll, ishockey och kör motocross. Och kvinnor arbetar i allt större utsträckning inom tidigare mansdominerade yrken som präster, poliser och läkare.

Men visst finns det yrken där förändringen går långsamt. På väg till en intervju berättar jag för en

medpassagerare på tåget att jag ska intervjua en byggnadsarbetare.

– För vilket företag jobbar han? frågar medpassageraren.

– Det är inte en han. Det är en kvinna, säger jag.

KOMMENTAREN ÄR INTE SÄRSKILT konstig, men talande. För trots upprepade försök att locka kvinnor till byggbranschen kvarstår den som en av de mest manliga branscher som finns.

Att som kvinna utbilda sig till byggnadsarbetare är att göra ett otraditionellt val. Oftast är också kvinnors väg till byggyrket krokig. Det har tagit tid innan de har vågat söka sig till byggyrket. Och en hel del har stött på motstånd från både arbetsgivare och arbetskamrater. Men kvinnorna som jobbar som byggnadsarbetare behövs. För att göra arbetsplatsen roligare och mindre macho. Och för att bli förebilder för andra kvinnor som vill in i branschen.

Jag vet inte hur länge min dotter kommer att spela fotboll, kanske slutar hon redan nästa termin. Det spelar ingen roll. Huvudsaken är att hon har fått chansen att prova.

KATARINA CONNHEIM – reporter

YOUTUBE-KLIPPET

Så scoutar du spelarna

■ Hur bra var egentligen Sveriges gamla storstjärnor? På Youtube kan du hitta många härliga klipp i jakten på alla tiders svenska fotbollslandslag. Se tävlingen på höger sida. Här gör Gunnar Nordahl ett av sina 225 mål i Serie A.

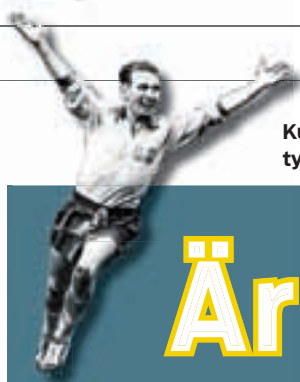

TIPSA OM KLIPP!
p.o@byggnadsarbetaren.se

FÖR ATT SE KLIPPET:
Klicka på länken på www.byggnadsarbetaren.se

MISSAT ETT NUMMER?

www.byggnadsarbetaren.se
(Klicka på "Tidningen" i menyn. Där finns gamla nummer som pdf-filer.)

Kurre Hamrin jublar efter sitt klassiska 3-1-mål mot Väst-tyskland i VM-semifinalen 1958. Platsar han i din elva?

Är du Sveriges bästa förbundskapten?

TA UT ELVAN SOM ALDRIG HADE MISSAT SYDAFRIKA-VM. VÄLJ BLAND ALLA TIDERS SPELARE – FRÅN NORDAHL TILL ZLATAN

MITT LANDSLAG!

MÅLVAKT:

BACKLINJE:

MITTFÄLT:

ANFALL:

MOTIVERING (max 100 ord, ca 650 tecken):

■ ■ Nu börjar VM-festen. Utan Sverige. Men nu ger vi dig chansen att komponera ihop din egen svenska startelva som hade tagit oss hela vägen till Sydafrika. **Du får välja bland alla Sveriges fotbollsspelare genom tiderna.** Frågorna är många: Hur många av de gamla storheterna som Gunnar Nordahl och Nisse Liedholm platsar? Blir det 4-4-2, eller något mer revolutionärt? Och vem är egentligen Sveriges bästa målvakt någonsin? Tänk på att motiveringen bakom din startelva är minst lika viktig som namnen.

■ ■ **1:a pris: Ett signerat exemplar av Glenn Strömbergs kokbok "Mitt Italien". 2:a-3:e pris: Kokböcker av Per Morberg. Senast den 10 juli vill vi ha ditt bidrag.**

Post: "Mitt landslag", Byggnadsarbetaren, 106 32 Stockholm.

E-post: k.p@byggnadsarbetaren.se

Använd följande förkortningar bakom namnen för att precisera position:

vb=vänsterback   cmf=mittfält centralt
mb=mittback   hmf=mittfält höger
hb=högerback   vmf=mittfält vänster

FÖRBUNDSKAPTEN (ditt namn):

YRKE/ARBETSPLATS:

ADRESS:

TEL:

Klipp ut och skicka in

VEM: BJÖRN BENGTTSSON AKTUELL: SOM SVENSK MÄSTARE EFTER ATT, TILLSAM-
ÅLDER: 19 MANS MED SITT LAG, SEGRAT I GRENEN
YRKE: MURARE, GÅR UT SKOLAN I JUNI BYGG OCH KONSTRUKTION I YRKES-SM

”Bra med guld i bakfickan”

Sveriges bästa bygglag. Övre raden från vänster: Adam Renström, plattsättare, Mattias Andersson, arbetsledare, Björn Bengtsson, murare. Sittande från vänster: Patrik Bodén, plåtslagare, Emil Nilwert, träarbetare

1. Tillsammans med en snickare, en plåtslagare, en plattsättare och en arbetsledare fick du i uppgift att färdigställa ett hus på yrkes-SM. Varför vann ert lag?

– För vi hade bäst samarbete, vi var verkligen ett team.

2. Vad är viktigt för att bli en riktigt bra murare?

– Noggrannhet. Man ska vara lugn och tänka lite, så att man inte bara kör på.

3. I och med segern i yrkes-SM får ditt lag tävla i de europeiska mästerskapen i Portugal i december. Hur förbereder ni er för att ta medalj där också?

– Vi ska träffas igen och prata ihop oss. Egentligen är det väl bara att köra på, som vi gjorde i SM. Det är bara att prata ihop sig innan om vem som ska rycka in om någon annan behöver hjälp, så att man inte står där med händerna i byxfickorna. Jag tror vi kan gå riktigt långt om vi samarbetar lika bra som vi gjorde i SM.

4. Flöt det på rakt fram mot seger utan större problem, eller fanns det moment där det krisade så att ni trodde att ni hamnade efter?

– Det flöt på riktigt bra, vi hade en riktigt bra arbetsledare. För mig var det en figur uppe i nocken som var lite knepig, det var mycket huggningar och man fick tänka mycket. Men det fungerade, det är bara att ta några djupa andetag och tänka efter så man inte blir stressad.

5. Hur kändes det att jobba inför publik?

– Jag tänkte inte så mycket på det, man får fokusera så tänker man inte på det.

6. Varför ska man tävla i sitt yrke, vad drev dig att ställa upp?

– Det är väl bra reklam för en själv och så är det kul att se hur långt man kan komma, hur duktig man är jämfört med andra.

7. Du går ut skolan nu i juni. Tror du att den här segern påverkar dina möjligheter att jobba i branschen i framtiden?

– Ja, nu har jag jobb, men om man behöver söka jobb någon gång i framtiden så tror jag det är en väldigt bra merit att ha ett SM-guld i bakfickan.

JENNY BERGGREN

SKICKA
BILDEN!

Har du en bra byggbild? Avslöjande, humoristisk eller kanske bara vacker. Skicka den ihop med en kort beskrivning till: p.o@byggnadsarbetaren.se

Bilden

SCANPIX

TÄVLA!

Vem tar bästa porträttet?

■ En kinesisk byggnadsarbetare tar rast under ett bygge i Nanjing i östra Kina. Ett ögonblick som blev ett snyggt porträtt. Bidragen till Byggnadsarbetarens fototävling "Min jobbarkompis" fortsätter att strömma in. Var med och tävla du med! Ta ett porträtt på din kollega och skicka till p.o@byggnadsarbetaren.se. Senast **den 17 juni** vill vi ha din bild. I nästa nummer publicerar vi vinnaren!

BILDA IDE

Välj rätt!

Folksam-LO Pension är fondväljarnas favorit. Gör ditt val du också.

Då får du dina pengar placerade i en generationsfond som anpassas efter din ålder, samtidigt som avgiften blir lägre.

Passa också på att samla pensionspengar du har i andra bolag hos oss.

Du får ett enkelt sparande och behöver inte själv vara aktiv och sköta placeringarna.

Ring vår kundtjänst på 020 - 414 414 så hjälper vi dig.

 Folksam-LO Pension

www.folo.nu | 020-414 414

80 procent av fondväljarna valde Folksam-LO Pension. Detta i omvalet 2009 när privatanställda arbetare fick välja förvaltare av sin avtalspension.

Morakniv® tillverkas av Mora-masar och Mora-kullor i vår fabrik i Mora.

Craftline TopQ Flexkniv

Craftline TopQ Montörskniv

Craftline TopQ Stämkniv

Craftline TopQ Allroundkniv

Craftline TopQ Doskniv

Den svensktillverkade hantverkarkniven!

MORAKNIV®
är ett i Sverige registrerat varumärke och har använts för knivar från Mora of Sweden, tidigare KJ Eriksson och Frosts Knivfabrik, sedan 1891. Köp originalet.

MORAKNIV®

Tillverkas i Sverige av Mora of Sweden sedan 1891. www.moraofsweden.se

Lucka i nya avtalet

BYGGNADS ORDFÖRANDE MEDGER ATT LAS GÅR ATT KRINGGÅ

Byggnads ville sätta stopp för företagens möjligheter att säga upp anställda och i stället hyra in personal genom det nya avtalet. Men nu medger Byggnads ordförande Hans Tilly att man inte nådde hela vägen. "Det finns fortfarande möjlighet att kringgå las", säger han.

Helst hade Hans Tilly velat se ett förbud mot att hyra in personal när det finns tidigare anställda med förtur till nya jobb. Men glasavtalets förbud blev undantaget som bekräftar regeln, i övrigt har man fått nöja sig med tydligare förhandlingsskyldighet och en ny skiljenämnd (se faktaruta).

– Vi har fått till en tröghet i systemet, som förhoppningsvis gör att man försöker följa las, säger Hans Tilly.

I grunden är dock rättsläget detsamma som innan.

Lagen om anställningsskydd (las) ger den som blivit uppsagd vid arbetsbrist nio månaders förtur till nya anställningar på företaget. Men företag har sett en möjlighet att undvika förturen genom att hyra in ny personal i stället. Säg ska att inhyrning i sådana här situationer inte varit något stort problem för Byggnads hittills. Men man ville täppa till möjligheten och LO prioriterade frågan i avtalsrörelsen.

Arbetsrättsdebattören och den tidigare LO-juristen Kurt Junesjö är inte imponerad av vad LO uppnått på den här punkten. Han kallar överenskommelserna som skulle hindra rundningar av

FAKTA

Inhyrning enligt nya avtalet

- En arbetsgivare som hyr in personal trots att det finns personer med återanställningsrätt är skyldiga att förhandla detta lokalt inom fem veckor.
- Om man inte blir överens går ärendet, via central förhandling vidare till en skiljenämnd där facket och arbetsgivarens representanter får sällskap av en oberoende person utsedd av Medlingsinstitutet.
- I sista hand väntar fortfarande Arbetsdomstolen. Detta gäller alla avtal utom glasavtalet.

las "årets stora flopp", pappersprodukter som egentligen inte ändrar något.

Så om en byggarbetsgivare säger upp ett bygglag och ersätter dem med inhyrd personal, vad har Byggnads då för möjligheter att ändra det i förhandlingarna?

– Inga alls, säger Kurt Junesjö. Han menar att regelverket bara ger facket rätt om det är tydligt att företagets syfte har varit att bli av med någon viss person.

Ändå menar både Hans Tilly och Kurt Junesjö att avtal är rätt

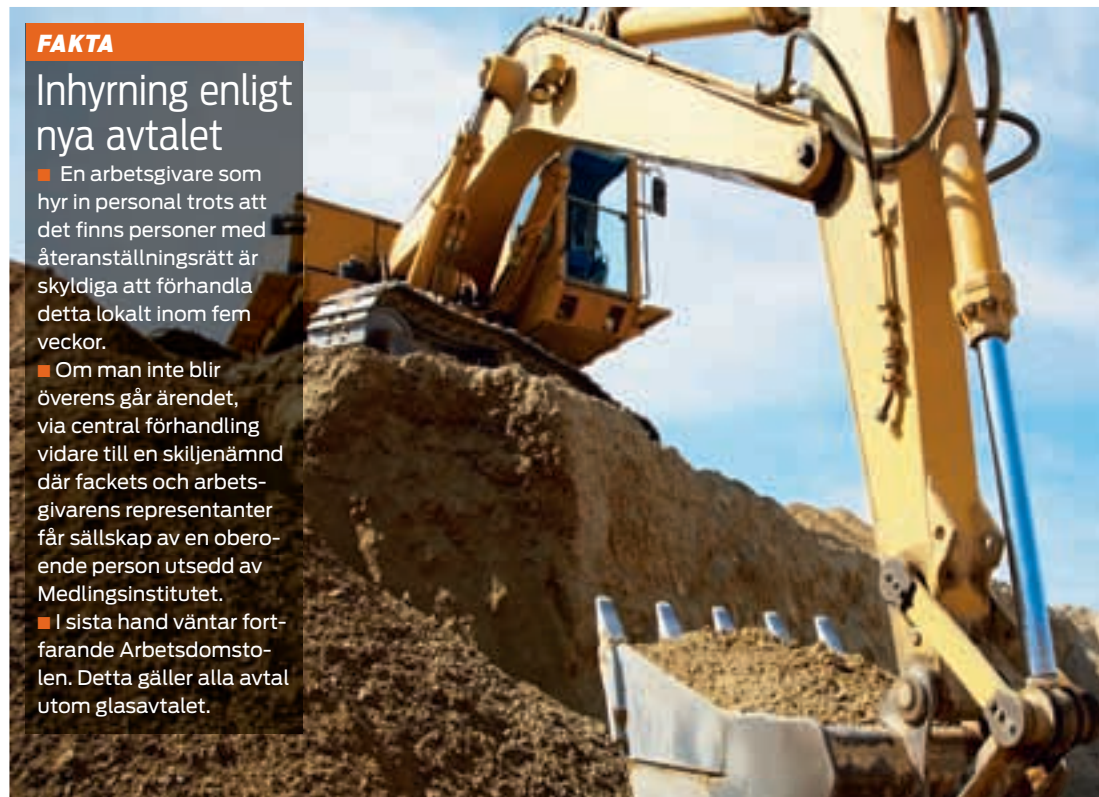
väg för att lösa situationen. Vänsterpartiet däremot vill ändra i las. Josefin Brink (V), ledamot i riksdagens arbetsmarknadsutskott, säger att las är golvet i arbetsrätten och att det måste höjas när det är möjligt att runda en "kärnparagraf" som den om återanställningsrätten. Hon tror att ett maktskifte efter höstens val leder till lagändringar:

– Det utgår jag ifrån, säger hon.

Vänsterpartiet är dock enda parti som driver frågan så tyd-

ligt. Socialdemokraterna är de enda som är med på tåget i någon mån, med linjen att lagändringar kan bli nödvändiga om problemen inte löser sig avtalsvägen. Men Berit Högman (S), arbetsmarknadsutskottets vice ordförande, vill ännu inte kommentera avtalen.

JENNY BERGGREN

Frågan om lönegranskning läggs ner

■ Byggnads driver inte frågan om lönegranskningen vidare, som en konsekvens av att frågan löstes i den senaste avtalsrörelsen. Byggnads och arbetsgivarna har i flera år bråkade om lönegranskningen och frågan väntade på prövning i Kammarrätten. I det nya byggavtalet har saken lösts genom en gemensam datalösning, där Byggnads får uppgifter för samtliga anställda, men där de som inte är med i facket görs anonyma.

Lindrigt skadad efter fall från brygga

■ En byggnadsarbetare föll cirka fem meter då delen till en gjutbrygga som han stod på gick sönder och rasade ner. Han fördes med ambulanshelikopter till sjukhus. Arbetet med gjutning pågick i Barkarby utanför Stockholm. Mannen klarade sig med lindriga skador.

– Den bit av bryggan som han stod på lossnade av okänd anledning, berättar arbetsmiljöinspektör Pia Selenius, som utreder olyckan.

THORD NILSSON/SCANPIX

Två män omkom när en hiss störtade under jord i Malmberget.

Flera fel på korglina orsak till dödsras

Två fel ledde till olyckan i Vitåforsgruvan i Malmberget där två arbetare dog då en arbetskorg rasade i ett hisschakt. En brytare som skulle hindra att korgens lina åkte ut för långt aktiverades aldrig, dessutom släppte linan från infästningen på trumman.

LKAB är klar med sin tekniska undersökning av byggolyckan i Vitåforsgruvan i Malmberget där två arbetare, Kenneth Oskarsson Rantavaara, 52 år och hans son Fredrik Oskarsson Rantavaara, 21 år, omkom den 18 maj.

Arbetskorgen som de arbetade från hissades ner i ett schakt, när korgen plötsligt släppte och föll ner. Nu visar utredningen, som är gjord av ÅF Kontroll på uppdrag LKAB, att mobilkranens automatiska brytare som ska hindra att linan åker ut för långt aldrig aktiverades.

Därför kunde linan som höll korgen fortsätta att löpa. Slutligen släppte linan dessutom från infästningen på trumman, vilket ledde till fallet.

På mobilkranen finns en automatisk gränslägesbrytare som ska stoppa utmatningen av linan när tre varv lina är kvar på trumman. Men de tre varven lina fanns inte kvar på lintrumman när olyckan inträffade, visar utredningen. Linan fortsatte att löpa tills den släppte från infästningen på trumman.

– **DESSA TVÅ** omständigheter har tillsammans lett till olyckan. Hade en av dessa funktioner fungerat som den skulle, hade olyckan aldrig hänt. Varför brytaren inte aktiverades kan vi inte uttala oss om eftersom det ingår i polisutredningen och hör samman med ansvarsfrågan som utreds, säger Anders Lindberg, informatör på LKAB.

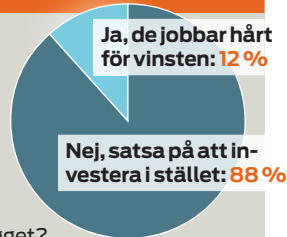
Av samma anledning vill han heller inte kommentera om man vet varför linan släppte från trumman.

LKAB KOMMER NU att genomföra fler riskanalyser av arbetsmoment med liknande utrustning och sedan ta fram åtgärder för att se till att detta inte händer igen.

MARGITE FRANSSON

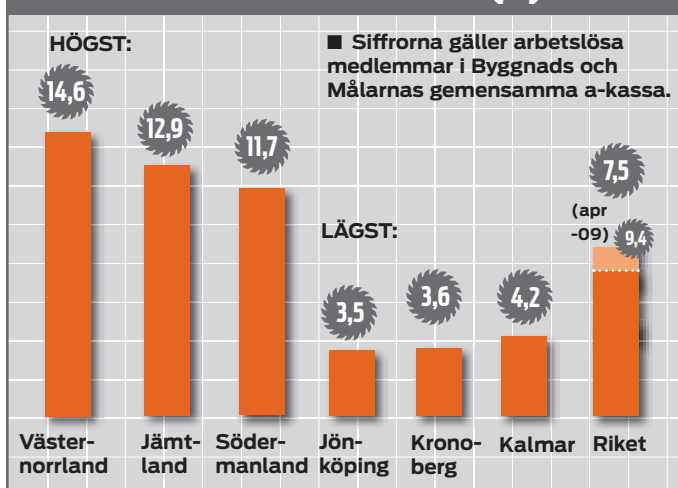
NÄTFRÅGAN

Är landets byggdirektörer värda de miljoner de tjänar på aktieutdelningen?

Nästa fråga: Äter du mycket glass på bygget?
RÖSTA PÅ WWW.BYGGNADSARBETAREN.SE

ANDEL ARBETSLÖSA I APRIL (%)

KÄLLA: BYGGNADS

Arbetslösheten var lägre i verkligheten

■ Tyvärr har det i de senaste numren av Byggnadsarbetaren smugit sig in en del fel i arbetslöshetsstatistiken. Detta beror på en kommunikationsmiss mellan Byggnads och Arbetsförmedlingen, som är den myndighet som levererar statistiken.

Vi ber om ursäkt och publicerar nu rätta siffror för april månad. (Se grafikstaplar ovan.)

En tröst i bedrövelsen är

möjligt att arbetslöshetsläget i byggbranschen, när siffrorna nu rättats till, visat sig vara betydligt bättre än vad vi redovisat under våren. I både mars och april var den öppna byggarbetslösheten lägre än vid samma tid 2009. Ännu ett tecken på att konjunkturen nu vänder alltså.

JOHAN SJÖHOLM

REDAKTIONSSEKRETERARE

Dålig kunskap bakom fallolyckor

■ Anställdas dåliga kunskap om säkerhetsregler, olämpliga beteenden vid riskfyllda jobb och företagens bristande riskstyrning. Det är orsaker som Arbetsmiljöverket sett vid sex djupstudier av fallolyckor i byggbranschen. Återkommer gör också att tillämpningen av företagens interna regler och rutiner inte fungerat. "Trots alla dokument och

handlingar vars syften är att upprätthålla god säkerhet och kvalitet, följs inte dessa, varken av ledning eller operatörer" sammanfattar rapportförfattaren.

Under förra året anmäldes totalt 271 fallolyckor inom byggbranschen till Arbetsmiljöverket. Resultaten från de sex djupstudierna ska användas som underlag för att förebygga framtida olyckor.

Förtroendevald kvar tills vidare

■ Den fackliga förtroendemannen Anders Forsström på Bravida får behålla jobbet tills tvisten om hans uppsägning är slutligt avgjord. Det säger ett förhandsavgörande från Arbetsdomstolen.

Byggnadsarbetaren har tidigare skrivit om att Bravida stämt Byggnads. Stämningen gäller ett tolkningsföreträde som Byggnads

nads lade när Bravida varslade Anders Forsström om uppsägning för arbetsbrist. Tolkningsföreträdet hindrar uppsägningen med hänvisning till förtroendemannalagen.

Byggnadsarbetaren nr 2, 2010.

www.anfang.se

Ny plats att växa

Efter många framgångsrika år som länets byggare i Östergötland är vi redo för nya utmaningar. Besök vår hemsida och läs mer om vår satsning i Göteborgsregionen.

Åhlin & Ekeröth
Byggnads AB

www.ahlin-ekeroth.se

Lite snack. Mycket verkstad.

BIG-GRUPPEN är nordens ledande fristående bygg- och industriedja och är leverantör av verktyg, maskiner, skydd och förnödenheter till proffsmarknaden.

Vi finns representerade från Finnmark i norra Norge till Skåne i södra Sverige.

Vår styrka är lokalt engagemang och hög kompetens i kombination med BIG-gruppens stordriftfördelar med starka leverantörsavtal, koncept, IT-lösningar, logistik och import.

Vi erbjuder såväl lokala företag som riks- och nordiska kunder branschens största urval av kvalitetsprodukter och olika tjänster.

Think BIG. Hos oss hittar du Zarges kvalitets-testade aluminiumstegar med hög säkerhet.

Sverige

Eskilstuna IP Industripartner **Gislaved** Emil P **Gävle** Uppsala Maskin & Verktyg **Göteborg/Hisings Backa** Prevex **Göteborg/Sisjön** Prevex **Götene** Movab **Halmstad** IMAB **Helsingborg** IMAB **Kalmar** Lundgrens Järn **Karlshamn** Hjelmbergs Järn **Ljungby** Sohlbergs **Malmö** Prevex **Skene** Skene Järn **Skövde** Bygg & Industripartner **Skaraborg** AB **Stockholm/Bromma** Flinks Järn **Stockholm/Globen** Flinks Järn **Stockholm/Hornsberg** Flinks Järn **Stockholm/Solna** Lundqvist Maskin & Verktyg **Stockholm/Sätra** Flinks Järn **Stockholm/Vällingby** Toolcom **Uppsala** Uppsala Maskin & Verktyg **Vimmerby** Albins

Norge

Albert E Olsen - Tromsø Maskinforretning - Quale - Tingstad - Industriserteret - Kyvik Industrivarehuset

www.big-gruppen.com

Kritiskt för målare som föll

Tillståndet är fortfarande kritiskt för den brand-skyddsmålare som föll vid Arenabygget i Kristianstad förra månaden.

Den elfte maj inträffade en svår olycka vid Arena-bygget i Kristianstad. En byggnadsarbetare föll ett tiotal meter och skadades allvarligt. Han vårdas i skrivande stund fortfarande på neurokirurgiska avdelningen vid Skånes universitetssjukhus i Lund, men planeras därefter att föras hem till Stockholm för fortsatt vård. Hans tillstånd är fortfarande kritiskt.

NÄR OLYCKAN inträffade stod mannen på en byggnadsställning och arbetade med brandskyddsmålning, precis under innertaket. – Av någon anledning lutade han sig ut över ställningens räcke och tappade balansen och föll, berättar arbetsmiljöinspektör Jan Olof Dahlström.

Den skadade arbetaren är anställd av underentreprenören Brandskyddsmålarna AB, med huvudkontor i Täby. Huvudentreprenör för bygget är NCC.

DEN ELFTE MAJ FÖLL också en egenföretagare som höll på att riva en ställning som han själv byggt upp på ett enfamiljshus. Av någon anledning halkade han och föll två meter ner till marken. Han hamnade oturligt nog på en kantsten till en rabatt med huvudet före och fick mycket allvarliga skador.

Att mannen är egenföretagare gör troligen att Arbetsmiljöverket inte fortsätter utreda olyckan.

– Det finns inga anställningsförhållanden, så vi kommer nog inte att driva den vidare, säger Magnus Larsson, arbetsmiljöinspektör i Göteborg.

MARGITE FRANSSON

Dödsolycka blir fall för åklagare

Enligt Arbetsmiljöverket fanns det uppenbara konstruktionsbrister på bygget av det nya häktet i Helsingborg, där 22-årige Joacim Björk dog i våras. Nu åtalsanmäler verket.

Arbetsmiljöverkets granskning av dödsolyckan där Joacim Björk klämdes ihjäl den 23 mars under en tre tons vägg är klar. Utredningen visar att det fanns uppenbara konstruktionsbrister

på byggarbetsplatsen, vilket ledde till att byggnadsarbetaren avled, enligt Arbetsmiljöverket. Utredningen lämnas nu över till åklagaren som fattar beslut om det är aktuellt att gå vidare och väcka åtal.

SAMMA VECKA som Joacim Björk dödades dog även Johan Engquist, 47, på ett rivningsarbete på Högbergaskolan i Södertälje. Där blir det inget åtal. En utredning visar att en defekt balk orsakade döds-

raset där Johan Engquist dog, men omfattningen av raset kunde inte förutses. Åklagaren Aino Ahlhem lägger därför ner förundersökningen om misstänkt brott.

– Enligt expertis hade inte ens en erfaren konstruktör kunnat upptäcka det här, säger Stefan Norengård på Arbetsmiljöverket.

KATARINA CONNHEIM
CENNETH NIKLASSON

Byggnadsarbetaren från 1945 låg gömd

När byggeleverna på Furuhedsskolan i Kalix arbetade med att riva i ett hus i Kalix hittade de en riktig raritet – nummer 3 av Byggnadssträarbetaren från 1945.

– Den låg bland spånet i bjälklaget, berättar läraren Kurt Brännmark.

Det var när eleverna bröt upp ett gammalt trägolvt som de hittade Byggnadssträarbetaren – en föregångare till dagens Byggnadsarbetaren.

Och trots att tidningsfyndet har 65 år på nacken så är det fortfarande rykande aktuellt. Eller vad sägs om nyheter som ett "Nytt byggavtal" och arbetsmiljöjämnen som "Smuts

Byggeleverna Anton Rönnbäck och Jonathan Vikström med fyndet av Byggnadssträarbetaren från 1945.

och snusk i bodarna ska inte tolereras" och "Använd endast felfria stegar".

– Det är väldigt mycket i tidningen som påminner om da-

gens byggverksamhet, säger Kurt Brännmark.

Priset var dock ett annat då. En årsprenumeration kostade tre kronor. CENNETH NIKLASSON

52-åring klarade sju meters fall från byggställning

■ En 52-årig byggnadsarbetare skadade sig när han föll cirka sju meter från en byggnadsställning.

– Han hade en otrolig tur. Han kunde ha slagit ihjäl sig, säger Ingemar Persson, arbetsmiljöinspektör i Gävle.

Den 52-årige mannen, som arbetar för smålandsföretaget Kva-

litetshem i Anderstorp AB, höll på att skära loss de gamla balkongerna och montera fast prefabricerade balkonger. Han använde en klättertornställning för att ta sig mellan arbetsplattformarna.

Olyckan inträffade när byggnadsarbetaren skulle hämta några verktyg på tredje våningen.

För att komma över till den gamla balkongen la byggnadsarbetaren en regel. När han ställde sig på regeln gick den av och han föll cirka sju meter.

Byggnadsarbetaren fick sårskador i huvudet, slog sönder ett knä, skadade ena armen och ena benet gipsades.

Tiden löpte ut för prövning av asbestfall

Byggnadsarbetarna i Örebro som utsattes för asbest kan inte få sin sak prövad, trots att ärendet inte var färdigutrett. Nu har det preskriberats.

Ulf Kvarnström, ombudsman på Byggnads, som har engagerat sig i fallet, är upprörd.

– Jag tycker det är dålig handläggning. Felet ligger hos polisen som tog ett och ett halvt år på sig att utreda det. Jag ringde var tredje månad och kollade hur det hade gått, men det var ingen pri-

oriterad verksamhet, säger han.

Ulf Kvarnström var den som stoppade asbestrivningen och polisanmälde det inträffade i februari 2008. Då hade byggnadsarbetarna utsatts för asbest i flera dagar, vid byggandet av Entré Hotels i Örebro. Totalt arbetade elva personer i lokalerna.

–Det allvarliga är att de som utsatts för asbestexponering och framtida olycksfallsrisk inte får sin sak prövad, trots att det finns ett förbud mot att riva asbest utan tillstånd, utbildning och läkarundersökningar, säger han.

MARGITE FRANSSON

Skadestånd för uppsägning

En byggarbetsgivare avskedande en anställd, utan saklig grund för uppsägning. Arbetsgivaren ska nu betala 47 500 kronor i skadestånd.

Tvisten går tillbaka till den 27 juni 2008, då byggnadsarbetaren blev avskedad utan att det fanns saklig grund för uppsägning. Byggnads begärde i april 2009 både ekonomiskt och allmänt skadestånd, eftersom arbetsgivaren brutit mot lagen om anställningsskydd, las.

Enligt byggavtalet ska upp-

sägningen också föregås av förhandling med Byggnads enligt avtal om anställningsskydd. Vidare skulle avskedandet ha föregåtts av underrättelse till byggnadsarbetaren och varsel till Byggnads.

EN FÖRLIKNING träffades i början av maj. Denna innebär att arbetsgivaren, Dugagjini Bygg & Sanering, ska betala 47 500 kronor till sin före detta anställd. I och med överenskommelsen är samtliga mellanhavanden mellan parterna slutligen reglerade.

KATARINA CONNHEIM

26 500

■ Så många lägenheter bedömer Sveriges kommuner att det kommer att börja byggas under 2010. Under 2011 ökar siffran till 33 000.

Det är 90 procent av vad som angavs i prognosen för superåret 2006. Men enligt Boverket, som sammanställt uppgifterna, har

inte bedömningarna stöd i antalet säkra projekt. Under lågkonjunkturen har inte kommunernas bedömningar stämt väl med verkligheten.

VI GÖR DIG BÄTTRE.

Våra produkter ger dig snabbare arbetsmetoder, bättre ergonomi och arbeten som håller.

Bostik

■ FIX & FOG

Vårt fix och fog för kakel och klinker ger dig trygghet under plattorna oavsett underlag. Bostik tätskiktssystem är alltid steget bättre än branschens rekommendationer.

■ SPACKEL

Våra spackel för vägg och golv ger jämnare ytor med mindre efterbehandling. Vi vet nämligen att den färdiga ytan sällan blir bättre än underlaget.

■ LIM

Våra lim för vägg, tak, golv, montage, industri etc. utvecklas ständigt med fler användningsområden. Upptäck hur du får mindre skruvande, spikande och nitande - och lång trygghet och hållbarhet.

■ FOG & TÄTNING

Våra fogmassor håller ute vatten och fukt vilket effektivt förhindrar kondens. De är ljudisolerande, brandskyddande, fogande samtidigt som de stärker konstruktionen. Detta sparar energi och pengar.

Bostik AB, Box 903, 251 09 Helsingborg Tel 042-19 50 00 www.bostik.se

■ FIX & FOG ■ SPACKEL ■ LIM ■ FOG & TÄTNING

Anläggningsarbetare lever farligt i rörgravar och ledningsdiken. **Slarv med släntlutningar och bristande stödkonstruktioner gör jobbet livsfarligt.** Förra året dog Sven Johansson i en rasolycka, som kunde ha hindrats med ett bättre säkerhetsarbete. Många fler har skadats, visar Byggnadsarbetarens kartläggning. **TEXT: MARGITE FRANSSON**

SÅ BLIR DIKET

DEN SJÄTTE OKTOBER FÖRRA året dog den 53-åriga anläggningsarbetaren Sven Johansson i samband med grävningarna för brunnar och va-ledningar. Olyckan inträffade i Västervik. Sven Johansson arbetade tillsammans med en arbetskamrat på ledningsdikets botten, där de assisterades av en grävmaskinist. När arbetskamraterna var på väg att lämna diket släppte väggen på ena sidan. Kollegan hann precis undan, men Sven Johansson fick rasmassorna över sig. Trots insatser gick hans liv inte att rädda.

Olyckan utreds nu av åklagaren Kenneth Andersson som precis står i begrepp att inleda förhör med inblandade. Men han har redan en tydlig teori om orsaken.

– De raka kanterna på diket kan vara en huvudorsak till olyckan eller en av flera bidragande orsaker. Vid den här typen av arbeten ska man antingen använda sig av en stödkonstruktion eller slänta av diket sidor, men här var det inte avsläntat, säger han.

Kanske kunde Sven Johansson levt idag om organisationen kring arbetsplatsen varit mer säkerhetsinriktad. Enligt Arbetsmiljöverkets utredare Håkan Lindström var det brister i organisationen och saknaden av släntlutningar eller stödkonstruktioner som låg bakom olyckan. Han menar att bristerna i organisationen ledde till otillräckliga skyddsåtgärder.

RASOLYCKAN I VÄSTERVIK är långtifrån den enda i branschen. Under åren 2002–2009 inträffade 54 olyckor med sjukfrånvaro vid olika typer av ras i schakt och rörgravar, visar statistik från Arbetsmiljöverket. Till det kommer ett mörkertal. Till exempel leder inte alltid olyckorna till sjukfrånvaro.

De vanligaste orsakerna till ras i rörgravar och ledningsdiken är att det varit för lite släntlutning eller att man inte använt stödkonstruktion där det behövts. Det berättar Björn Tegsten, Arbetsmiljöverkets expert på säkerhet vid schaktning.

Att anlägga säkra rördiken kräver en oerhörd skicklighet, förberedelse och kunskap om hur jorden ser ut och betar sig. Men såväl inspektörer och

GRÄVNINGARBETEN

Säkerhet och snabba jobb

■ De allra största riskerna finns vid snabba jobb, när till exempel ett rör sprungit läck. Då är det ofta stress och panik och stora värden står på spel.

– Men även akut-uttryckningar måste gå att planera, säger Arbetsmiljöverkets Björn Tegsten.

■ Det direkta ansvaret på arbetsplatsen har alltid arbetsgivaren, men också byggherren och projektören och ansvariga för samordningen är skyldiga att se till att jobbet kan utföras säkert.

■ Arbetet ska föregås av planering och riskbedömning.

EN DÖDSFÄLLA

ANDERS STEINER/VÄSTERVIKSTIDNINGEN

Anläggningsarbetaren Sven Johansson omkom efter ett ras i ett ledningsdike i Väster-
vik. Arbetsmiljöverket och åklagaren anser att bristande släntlutning är en av orsakerna bakom olyckan.

”En sak man ofta nonchalerar är riskerna med att en rörgrav står öppen för länge. Regn kan göra att den helt undermineras. Ju längre en rörgrav står öppen, desto farligare är det.”

BJÖRN TEGSTEN, EXPERT PÅ SÄKERHET VID SCHAKTNING

”Schakta säkert” innehåller gällande praxis för schaktning, enligt Arbetsmiljöverket och Boverkets regler.

54

RASOLYCKOR

... med sjukfrånvaro inträffade i samband med ras i schakt och rörgravar Under åren 2002–2009. Under samma period inträffade 27 olyckor med sjukfrånvaro då personer föll i samband med att marken, underlaget där de stod gav vika och de föll ner i schakt- eller rörgravar.

KÄLLA: ARBETSMILJÖVERKET

▶ experter inom Arbetsmiljöverket, liksom regionala skyddsombud i Byggnads, vittnar om att de ofta ser rörgravar och schakter som inte alls lever upp till kraven.

– Det är rena turen att det inte händer mer än vad det gör. Det brister ofta i kunskap hos såväl byggherrar som entreprenörer, säger Jan Swedberg, branschansvarig för byggtillsynen på Arbetsmiljöverket.

– Jag har uppfattningen att det inte görs tillräckligt med geotekniska undersökningar. Man gör inte riskinventeringar och man drar ner på kostnaderna för schaktning och bortforsling, säger han.

ATT SLÄNTA BETYDER ATT man breddar kanterna på diket för att minska risken för ras. Behovet av släntning varierar från dike till dike. Ett alternativ till släntlutning, om man måste ha raka kanter, är stödkonstruktioner, ofta i form av spont eller stödelement som slås ner i marken. Men Byggnadsarbetarens kartläggning visar att ras även sker där det finns stödkonstruktioner. Som till exempel vid en olycka i Hässelby 2007, där en byggnadsarbetare begravdes i rasmassor upp till huvudet, när brädorna som stagade upp på sidorna plötsligt gav vika.

Men riskerna är också många fler. En mängd saker måste vägas in för att ledningsdicket ska bli säkert.

– Schaktning fordrar kontinuerlig övervakning. En sak man ofta nonchalerar är riskerna med att en rör-

grav står öppen för länge. Regn kan göra att den helt undermineras. Ju längre en rörgrav står öppen, desto farligare är det, säger Björn Tegsten.

YTTERLIGARE EN FARA ÄR ATT lägga schaktmassor för nära rörgraven. Det kan då bli en tyngd som orsakar ras. Rasmassorna bör inte ligga närmare schakten än en halvmeter eller längre bort, beroende på tyngd.

Björn Tegsten har följt utvecklingen i byggbranschen sedan 1970-talet och han är orolig.

– Jag oroas av det ökade konkurrenstrycket i byggbranschen. Nu står vi inför en konjunkturuppgång, anläggningsbranschen är överhettad, inte minst i Stockholm, då tar man in entreprenörer och byggfolk som kanske inte har tillräcklig erfarenhet. Men just på detta område, just vid schaktning är erfarenhet och kunskap väldigt viktigt.

Björn Tegsten ser också en risk att ekonomiska orsaker leder till en sämre arbetsmiljö.

– Det kan vara lockande att göra mindre släntlutning på grund av kostnaderna för att frakta och ta bort massorna. Men det är viktigt att arbetarna blir medvetna om riskerna och att de alltid har rätt att ställa krav på att få arbeta säkert. Det går alltid att hitta en säker lösning, säger han. ●

NÄSTA UPPSLAG
Jan-Erik begravdes levande

Skanska: Förrädisk jord orsakade olyckan

■ Skanska har gjort en egen internutredning av rasolyckan i Västervik där anläggningsarbetaren Sven Johansson dog. Enligt företagets presstalesman, Per-Lennart Berg, följdes reglerna vid förberedelser och under grävarbetena.

Arbetsmiljöverket riktar allvarlig kritik mot er organisation. Hur ser du på det?

– Vi har inte internt sett några brister i organisation, kunskap eller genomförande.

Vad är orsaken till olyckan enligt er?

– Jordens karaktär ändrades, plötsligt, på den plats där olyckan sedan inträffade. Därför blev släntlutningen otillräcklig just där. Men det var omöjligt att upptäcka förändringen på förhand.

Arbetsmiljöverket och åklagaren anser att det inte var släntlutat alls på olycksplatsen.

–Informationen från de som har jobbat i projektet är att man släntlutat här precis som på andra ställen. Men det kan man inte se efter raset, eftersom det då bara är brottyrtorna som syns, säger Per-Lennart Berg.

MARGITE FRANSSON

HÄR ÄR FEM FALL DÄR DIKET BLEV EN DÖDSFÄLLA:

Johan begravdes under jorden i flera minuter

■ **JUNI 2005:** Anläggningsarbetaren Johan Lidén blev levande begravd under schaktmassor och låg under jorden i flera minuter innan han räddades. Han höll tillsammans med grävmaskinisten Åke Berggren på med att lägga en ny dagvattenledning i betong i en drygt tre meter djup ledningsgrav, nära en trafikerad väg i Umeå – ett projekt i anslutning till Botniabanan. Plötsligt släppte förankringen i sidan och jord och grus rasade över honom. Han stod på knä och arbetade vid rörändan när massorna kom. Efter tre till fem minuter

lyckades hans arbetskamrat få loss honom.

Det fanns flera orsaker till olyckan. Anläggningsarbetarna hade stött på ett gammalt rör som måste ligga kvar och rörgravens ena sida låg mot en stor väg. Det fanns även rasbenäget dräneringsgrus på och runt röret. **Både Johan och Åke tror att vibrationer från trafiken var det som satte gruset i rörelse.** Det hade också regnat kraftigt.

Arbetsmiljöverket ansåg att en olycksorsak var att släntlutningen var för brant. Enligt Åke Berggren hade de gjort allt de kunde.

– Vi hade släntat så mycket vi kunde, utan att ta av vägen. Men vi hade ju tidigare jobbat på exakt samma sätt i mer än 60 meter, säger han.

– **Det är en vansinnig tidspress på de här jobben.** Det leder till olyckor. Det var vansinnig tidspress här också, men i det här fallet var det inte det som ledde till olyckan, säger Åke Berggren.

Johan Lidén tycker att säkerheten ska byggas in redan i planeringen.

– Det är där man måste fatta beslutet om vägar ska stängas av.

ANDERS CARLSSON

”Tyvärr är det nog varken första eller sista gången som något sådant här händer, säger Johan Lidén.

Ingen stödkonstruktion

■ **APRIL 2010:** En anläggningsarbetare begravdes delvis i jordmassor i ett schakt vid en bostadsfastighet i Malmö. De hade grävt för att lägga dräneringsledningar och samtidigt kunna lägga en fuktspärr på husväggen. En stor lermassa var kvar intill husväggen och rasade plötsligt över anläggningsarbetaren som fick cirka 800-900 kilo över sig. Det fanns en viss stödkonstruktion, på en del av jobbet, men den var helt otillräcklig och skyddade enligt Arbetsmiljöverket inte alls mot raset.

För liten släntlutning

■ **JANUARI 2007:** En byggnadsarbetare begravdes i lera i en tre meter djup ledningsgrav i Järna, söder om Södertälje. Olyckan hände i samband med schaktning för en avloppsledning. Väggarna på den tre meter djupa schakten började röra sig när nattfrosten släppte. Enligt Arbetsmiljöverket berodde olyckan på att det var för dålig släntlutning på rörgravens väggar.

Släntstödet gav vika

■ **JUNI 2007:** En anläggningsarbetare begravdes under jordmassor och trycktes fast med bara huvudet fritt, efter en olycka i Hässelby. Han arbetade med dränering av en villagrund, när brädorna som stagade upp på sidorna plötsligt gav vika. Han satt fast i tio minuter och när han väl togs upp var han medvetlös. Det var flera orsaker till olyckan. Det som utlöste raset var enligt Arbetsmiljöverket att man lagt upp all uppgrävd jord för nära dikeskanterna. Olyckan hände när jorden, som innehöll mycket sand, sedan blev våt och tung av regn. Dessutom fanns ingen släntlutning, kanterna var raka.

Brant släntlutning ledde till ras

■ **NOVEMBER 2004:** En anläggningsarbetare begravdes till midjan i rasmassor och skadades vid ett schaktras på Botniabanan. På arbetsplatsen höll man på med schaktningsarbete för en dagvattenledning. Den skadade stod i den cirka 2,5 meter djupa ledningsgraven samtidigt som grävmaskinen grävde, då raset plötsligt kom. Enligt Arbetsmiljöverket berodde olyckan på för branta släntlutningar och dåliga markförhållanden. Någon riskbedömning var inte gjord.

SÅ FUNGERAR SLÄNTNING

LUTNINGEN

Lämplig lutning kan variera kraftigt beroende på jordtyp. Här är några exempel:

Torr sand och torrt grus: 45°

Jordfuktigt grus: 35–45°

Jordfuktig sand vid små schaktdjup: 65–75°

■ Det säkraste sättet att göra rörgravar och schakt varierar med hur markförhållanden ser ut, om till exempel jorden ändrar sig utefter ledningsdiktet. Därför ska man alltid först göra en riskbedömning och vid behov geotekniska markanalyser. **Det finns flera sätt att säkra rörgravar. En är med släntlutning och en annan med stödkonstruktioner.** Många olyckor inträffar vid ändrade mark- och väderförhållanden, eller att schaktmassor lastats för nära schaktkanterna.

KÄLLA: "SCHAKTA SÄKERT"

Här begravdes

Grävmaskinisten tutade. Det räddade livet på anläggningsarbetaren Jan-Erik Nilsson, när rörgraven rasade in.

TEXT: MARGITE FRANSSON FOTO: ANDRÉ DE LOISTED

JAN-ERIK NILSSON STOD med ryggen böjd och jobbade, då lossnade kanten på rörgraven och rasmassorna var på väg att falla. Grävmaskinisten såg det ske och tutade.

– Annars hade jag inte levt i dag. Jag stod precis vid kanten och var böjd för att få fram en ledning. När jag hörde ljudet såg jag rasmassorna komma och slängde mig bakåt, berättar han.

Jan-Erik blev liggande med många hundratals kilon jord över sig. Han var täckt en bra bit över midjan.

– Det gjorde obeskrivligt ont i ena benet.

Grävmaskinisten flyttade skopan så att han skyddades mot mer ras där han låg i det 2,5 meter djupa diket. När sjukvårdspersonal äntligen kom blev han nedsövd.

– De har berättat att det tog 45 minuter att gräva fram mig.

Jordmassor i rörelse är tunga och sekundsnabba. Och de skadar för livet. I ledningsdikedet i Burlöv slutade Jan-Eriks arbetsliv. Hans ena ben blev förstört när alla senor och ledband slets av. Han blev förtidspensionär.

– Jag har en ständig värk och kan inte böja benet. Men jag kan gå kortare sträckor. Det blir dock sämre med tiden, så småningom kommer jag att behöva stelopereras.

ALLT INTRÄFFADE EN fredagseftermiddag i september 2006. Jan-Erik stod i rörgraven vid vägkanten för att leta upp en elkabel. Som så ofta jobbade han i par med grävmaskinisten Per Holm i schaktet, som hade anlagts av några andra kollegor.

– Jag vet att det är svårt att se om ledningsdiken är säkra eller inte. Men jag kände mig aldrig orolig.

Det var ett knepigt jobb. Sedan flera veckor höll Jan-Erik och kollegorna på med att lägga rörledning-

ar för vatten. Just på den här platsen skulle ledningsdikedet gå under en gata, där det pågick trafik med både bil och buss. Ett speciellt företag hade anlåtats för att trycka in ett ledningsrör under vägbanan, men under arbetets gång skadades en elkabel. I avvaktan på reparation stod rörgraven öppen i cirka 14 dagar medan det regnade ovanligt mycket. Till det kom att schaktkanten mot gatan var helt rak, både för att vägen inte skulle behöva stängas av och för att komma åt kabeln. Annars ska sidorna släntas av för att vara säkra eller stagas upp med stödkonstruktioner.

– En stor orsak till raset var nog regnandet. Att leran och gruset i marken underminerats, säger Jan-Erik Nilsson.

– Samtidigt bidrog säkert att det var raka schaktkanter och vibrationerna från trafiken. Det man skulle ha gjort var väl att stänga av hela eller delar av vägbanan, för att kunna göra diket säkrare, säger han.

JAN-ERIK HAR ARBETAT som anläggningsarbetare sedan 1980, var anställd av MVB och har mycket erfarenhet av att gräva ledningsdiken. Trots det poängterar han att det är svårt att bedöma säkerheten.

– Det beror bland annat på vilka jordmassor det är. Grus rasar alltid lätt. Jorden är också olika beroende på var du är. I Ängelholm där jag bor har vi mycket sten, i Landskrona, till exempel är det mycket lera. Det måste man anpassa arbetet efter, säger han.

Han har saknat arbetslivet, men är tacksam att hans kollega reagerade så snabbt vid olyckan.

– Det som hänt har fått mig att omvärdera mycket i livet, säger han.

han levande

Jan-Erik Nilsson är tillbaka på olycksplatsen där han räddades efter den dramatiska rasolyckan. Han överlevde, men skadades och kan aldrig återvända till arbetslivet.

”Det är väl att man överlevde. Det hade kunnat gå mycket värre.”

MALIN NILSSON

Ålder: 37.

Yrke: Avtalsjurist.

Familj: Man och två barn.

Bor: I Nacka utanför Stockholm.

Intressen: Träna på gym och umgås med vänner.

Egenskaper: Ser möjligheter, positiv och en viss portion envishet.

Juristen **Malin Nilsson** gjorde det omöjliga möjligt. Hon var navet i den arbetsgrupp som fick byggarbetsgivarna och Byggnads att försonas efter femton år av konflikter. Hon använde sig av envishet, sin förmåga att hantera stora textmassor och fingrar som dansade över tangentbordet.

TEXT: CENNETH NIKLASSON FOTO: ANDERS G WARNE

Kvinnan bakom ditt nya avtal

HON KOM SOM EN STORMVIND en vårmorgon och hade åren som avtalsjurist och envisheten med sig i bagaget. Väl på plats på Sveriges Byggindustriers (BI:s) kontor insåg hon att uppförsbacken på det nya jobbet var längre och brantare än vad hon hade väntat sig – kollektivavtalet mellan Byggnads och BI var i akut behov av totalrenovering. Visserligen hade hon hört på stan av juristvänner att byggavtalet inte var att leka med, men det var ännu värre än så.

– Jag har lång erfarenhet av att skriva avtal, men även för mig var byggnadsavtalet i vissa delar svårt att begripa, säger Malin Nilsson.

Och inte blev det lättare av att hon med tiden förstod att förhållandet mellan de två organisationerna var minst sagt dåligt. Därför blev hon inte förvånad när hon till slut harklade sig och försökte lyfta frågan om en helt ny struktur i byggavtalet med rubriker och raka formuleringar. Hon stötte genast på motstånd i form av att ”det går inte” och ”Byggnads kommer att säga nej”. Några gav ändå Malin Nilsson sitt stöd, vilket gjorde att hon arbetade vidare på sin kammare.

Men frågan är om hon visste vad hon gav sig in på, när hon började förnya byggavtalet med tanke på följande: sedan 2005 har BI och Byggnads inte

tryckt något gemensamt avtal på grund av oenighet. Det senaste gemensamma är nästan tio år gammalt och sedan dess har det tillkommit spaltkilometer av nya hänvisningar, anmärkningar och anteckningar. Vid varje avtalsrörelse har det packats in fler och fler krångliga noteringar som vid nästa avtalsrunda förklarats med nya trassliga texter. Avtalet blev till slut i princip obegripligt.

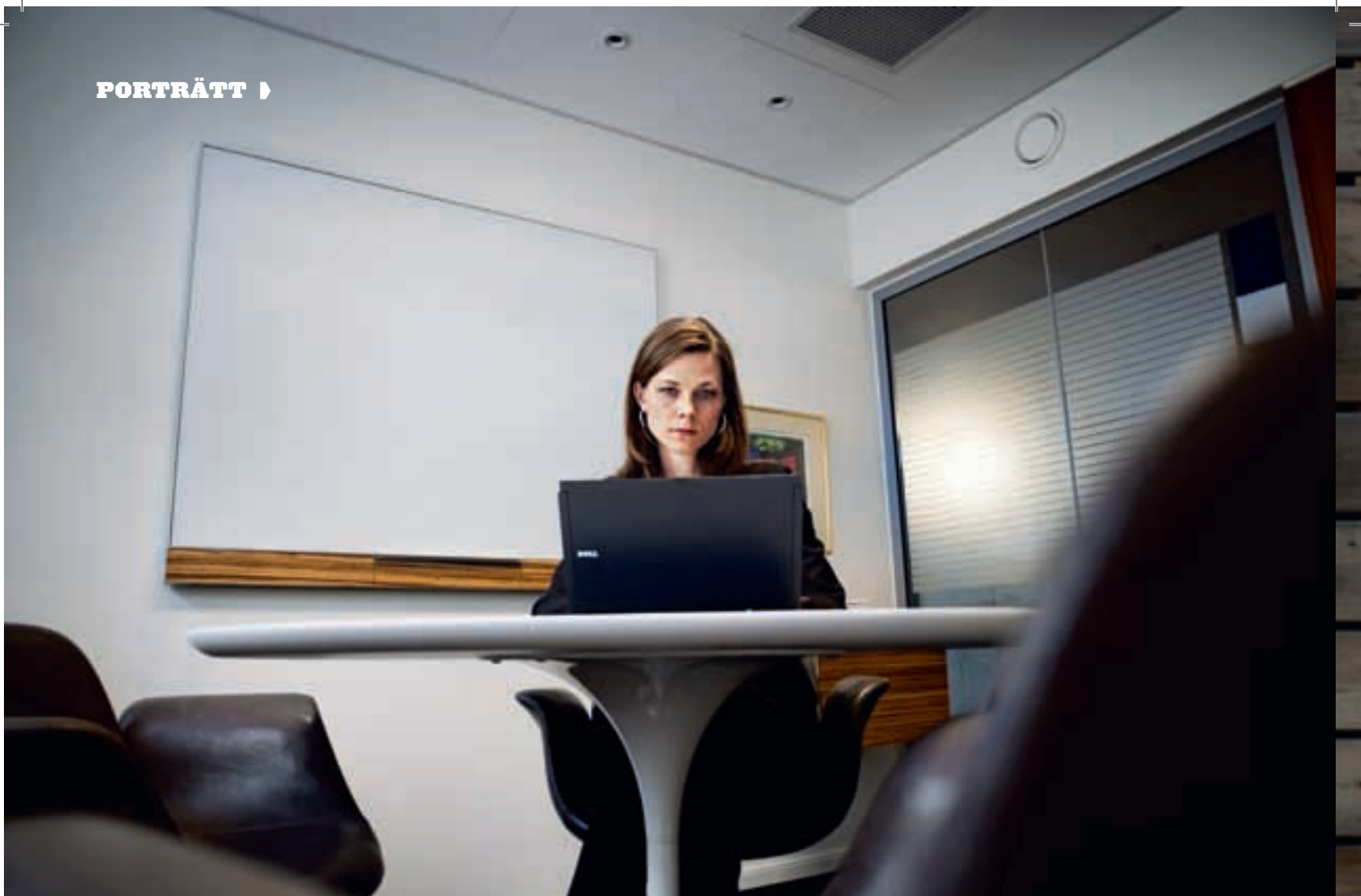
– Jag hade en ganska tydlig idé från början vad som behövde göras. Alla tilläggstexter i avtalet skulle strykas eller arbetas in i avtalstexten. Texterna skulle göras mer luftiga och språket enklare och mer lättbegripligt. En tydlig målsättning var att även de som

använder avtalet i vardagen ska förstå vad det innebär.

Efter lite bollande fram och tillbaka med olika personer på BI, kunde hon så småningom presentera en grovskiss på hur språket och läsbarheten i det nya byggavtalet skulle kunna förbättras. Byggnads kallades in och ställde sig positiv till de strukturella förändringarna, de gav en klarsignal för fortsatt arbete. Kanske hjälpte det till att Byggnads själv ville ha ett sammanslaget avtal redan 2008.

I detta läge upptäckte Malin Nilsson ett problem som var minst lika stort som de krångliga avtalstexterna. Det handlade om att olika personer som hon

”En tydlig målsättning var att även de som använder avtalet i vardagen ska förstå vad det innebär.”

Malin Nilsson såg tidigt vad byggavtalet behövde: Ett enklare språk och luftigare texter. Då kom hennes skicklighet att hantera stora textmassor i datorn väl till pass.

”Det var mycket ge och ta, men till slut lyckades vi komma överens.”

▶ pratade med kunde ha skilda uppfattningar om vad olika formuleringar och uttryck i avtalet egentligen betydde.

– Det var lite frustrerande. Jag fick fråga vad skrivningar egentligen innebar och kunde då ibland få olika svar beroende på vem jag frågade. Ganska snabbt insåg jag då att det fanns avvikande uppfattningar såväl inom BI som hos Byggnads vad olika uttryck och liknande egentligen betyder. Med ett sådant problem i botten är det väldigt svårt att enas om hur hela texter ska tolkas.

För att komma runt problemet har BI och Byggnads i det nya avtalet skrivit in definitionen för flera uttryck. Allt för att minska risken för missförstånd i framtiden.

MALIN NILSSON, SOM HAR en jurkand från Stockholms universitet, har arbetat mycket med affärsjuridik på bland annat advokatbyrån Hamilton. Framst har hon ägnat sig åt avtals- och arbetsrätt i partsförhållanden på den öppna marknaden. Hon vill ogärna framhäva sin egen roll när det gäller arbetet med det nya byggavtalet, utan menar att det är en

laginsats där både BI och Byggnads visat på stor vilja att samarbeta.

– Jag kom in i ett skede där parterna var medvetna om att det krävdes en förändring, men självklart har det varit en del motstånd på vägen.

Själv tycker hon att hon mest bidragit med sin envishet, sin långa erfarenhet av att sätta sig in i ett omfattande material som ett kollektivavtal och att hon är duktig på att hantera stora textmassor i datorn.

NÄR BYGGNADS OCH BI i början av december förra året punktvis var överens om ett nytt avtal stod förhandlingarna inför ett avgörande skede. Vid flera tidigare avtalsrörelser har de kommit fram till just detta läge, men när de sedan gått in på de underliggande formuleringarna – där de tvingats konkretisera sina uppfattningar – har samarbetet brakat samman. I årets förhandlingar löstes de enklare frågorna genom att Malin Nilsson tillsammans med några kolleger skrev texter som granskades av båda parter. De svårare krävde ett annat upplägg. Då samlades arbetsgruppen. Byggnads representanter satt på ena sidan av ett långbord, BI:s på den andra, Malin Nilsson med

Malins passning till herrarna här bredvid: Varför förhandla på sena kvällar och nätter, om det inte är helt nödvändigt? "Huvudet fungerar mycket bättre på dagen".

en laptop på ena gaveln och på väggen mitt emot en stor projektorduk. När diskussionerna sedan började kunde arbetsgruppen i realtid se på vita duken hur Malin Nilssons formulerade nya texter, direkt knutna till vad herrarna runt bordet pratade om.

– Jag skrev och vi diskuterade en del. Det var mycket ge och ta, men till slut lyckades vi komma överens.

En avgörande fråga var om hon som anställd hos arbetsgivarna hade Byggnads förtroende.

– Jag hade hjälp av att parterna redan hade en gemensam arbetsgrupp där stämningen var god. För mig är det dessutom helt främmande att arbeta med ett avtal där parterna utgår ifrån att den andra ska försöka luras. Det är inte så det brukar gå till och jag tror att BI och Byggnads lämnat den tiden bakom sig. Sedan är det ju viktigt att komma ihåg att texterna skickades över till Byggnads och granskades av deras jurister, berättar Malin Nilsson.

HON SKRATTAR TILL när hon får höra hur samarbetet mellan de två fungerat tidigare. Självt kommer hon från en värld som ligger långt bort från den som gäller mellan BI och Byggnads.

2 RÖSTER OM MALIN NILSSON

MATS ÅKERLIND, FÖRHANDLINGSCHEF SVERIGES BYGGINDUSTRIER

Hon är en tjej med skinn på näsan som ställt frågor som tvingat oss att tänka till. Hon har helt enkelt ställt de obekväma frågorna som måste få ett svar. Sedan har hon snabbt kommit in i den grupp som förhandlade och hennes ord har vägt tyngre och tyngre."

TORBJÖRN JOHANSSON, AVTALSSEKRETERARE BYGGNADS

Med tanke på att hon är anställd på Sveriges Bygginstrumenter så var vi lite oroliga i början. Det var lite som att ge sig ut på Atlanten i en roddbåt utan åror, men hon skötte sig mycket bra och har skrivit texter som vi är nöjda med. Hon har varit så neutral det bara går att vara och ibland har vi vunnit lite på formuleringarna och ibland Sveriges Bygginstrumenter."

LEIF R. JANSSON / SCANPIX

– Om de varit aktiva inom det privata näringslivet hade de sagt upp bekantskapen och sökt nya samarbetspartners för länge sedan för att öka effektiviteten. Men det är naturligtvis omöjligt, de måste samarbeta och det ställer extra höga krav på dem som sitter i ledningen. De måste se till att det fungerar och en bra grund för det är ett enkelt och tydligt kollektivavtal som båda parter är nöjda med.

Malin Nilsson ser årets omgörning av avtalet som ett första steg till ett allt enklare byggavtal. Hon tycker att det finns mer att göra och att årets förändring är en första grovstädning. Sedan är hon medveten om att alla omarbetningar kanske inte blir perfekta direkt. Och redan nu vill hon lyfta fram en förändring hon vill införa i nästa avtalsrörelse, och den handlar inte om innehållet. Hon har svårt att förstå varför förhandlingarna ska ske på kvällar och nätter.

– Jag tycker det är ett omodernt sätt att arbeta på natten med frågor som egentligen går att klara av på dagtid. Jag förstår att det ibland kan vara viktigt att köra hela vägen, när diskussionerna är nära att gå i mål, men i övrigt är det mycket bättre att jobba på dagen – då fungerar huvudet bättre. ●

Fyra glada herrarna efter att det nya byggavtalet presenterades den 13 april: Hans Tilly, Bo Antoni, Torbjörn Johansson och Mats Åkerlind.

”Bara skit. Åt helvete. Löjligt.” De hårda omdömena duggar tätt när Byggnadsarbetaren pratar med **fyra arbetare som miste sin sjukpenning och hänvisades till Arbetsförmedlingens nya introduktionsprogram** vid årsskiftet. Ingen tycker sig ha fått någon hjälp värd namnet.

TEXT: JENNY BERGGREN FOTO: ERIK KARLSSON

”Har inte hjälpt mig ett dugg”

Ett par möten på Arbetsförmedlingen, ett misslyckat försök till arbetsträning, ryckig ekonomi och ökad värk. Det är vad introduktionsprogrammet inneburit för stelopererade Patrik Evergren. Nu är han sjukskriven igen.

I oktober kallades 39-årige Patrik Evergren till möte med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Där väntade besked om att han är en av de 44 000 personer vars sjukpenning dras in 2010. Han uppfattade attytiden som att ”man kan inte vara så sjuk att man inte kan jobba”. Han tyckte från början att projektet verkade ”sinnessjukt” och Byggnadsarbetaren skrev redan vid årsskiftet om hans kritik. Efter att nu ha gått igenom Arbetsförmedlingens introduktionsprogram är han inte mindre kritisk.

– Jag förstår inte syftet, för det har inte hjälpt mig ett dugg, sammanfattar han.

Rent ekonomiskt har det uppstått en osäkerhet, eftersom det bara varit klart några månader framåt

hur försörjningen ser ut, och en ryckighet, på grund av glapp och felaktiga utbetalningar.

Patrik Evergrens kritik handlar inte om att han inte vill ha hjälp att närma sig arbetsmarknaden, det handlar om sättet det görs på. Under tre år som sjukskriven har han inte upplevt att någon på Försäkringskassan varit särskilt intresserad, han säger att han själv tagit initiativ till att provjobba men inte fått någon hjälp att hitta andra lösningar när det inte har fungerat. Och så, plötsligt, börjar man med att dra in sjukpenningen för massor av människor.

– Försäkringskassan kunde ha kollat med sina sjuka vad man kunde göra i lite mer normal takt, med lite mänsklighet. Inte bara slänga ut 50 000 personer och säga att nu får ni klara er själva, säger han.

PATRIK EVERGREN ÄR I GRUNDEN betongarbetare, men efter tidigare skador har han länge haft andra jobb, senast som chaufför. 2006 sjukskrevs han med diskbräck. ▶

Patrik Evergren på en av sina långa promenader i skånska hemorten Tollarp. Att sitta eller stå still fungerar bara i några minuter, innan den strålande värken från ländryggen blir för intensiv.

TRE RÖSTER FRÅN SJUKSKRIVNA BYGGNADSRARBETARE:

ARNE LAGESSON, 56-ÅRIG
BYGGNADSSNICKARE

■ Har varit sjukskriven sedan 2007 på grund av trasiga diskar i ryggen. Trots operationer är värken kvar, att stå eller sitta fungerar bara mycket korta stunder. I mitten av maj väntar han på en ny operation och har sökt sjukpenning på nytt. "Jag tycker det är åt helvete rent ut sagt, att behöva utsättas för det här när man är så dålig som jag är, säger han om utförsäkringen och introduktionsprogrammet."

"Idén är väl bra, men man måste ha lite sunt förnuft. Man kan inte dra alla över en kam och säga att "nu är du frisk då dagarna har gått". Introduktionsprogrammet har inneburit fyra, fem möten på Arbetsförmedlingen för Arne Lagessons del, en gång med en arbetsterapeut. "Jag har fått ligga ned på mötena och prata med dem. De insåg ju att det inte gick att skicka ut mig på något", säger han. "Om jag var hälften så dålig skulle jag ut och jobba direkt."

"Jag har fått ligga ned på mötena och prata med dem. De insåg ju att det inte gick att skicka ut mig på något."

ARNE LAGESSON

44 TUSEN

personer väntas få lämna sjukförsäkringen i år till följd av de nya tidsgränserna.

▸ – Jag tror inte de vet hur det är att ha ont, säger han om dem som står bakom de nya sjukskrivningsreglerna.

Det vet däremot den stelopererade Patrik Evergren. Trots operationer, behandlingar, sjukgymnastik och läkemedel strålar den ständiga värken från ländryggen och ända ner till stortån. Värken lindras när fötterna är i gång, under intervjun står han lutad mot det höga köksbordet och trampar på stället. I vardagsrummet står tv:n på. Dagarna fördrivs växelvis i liggläge framför den, växelvis med långa promenader i skånska hemorten Tollarp. Att sitta eller stå still fungerar bara i några minuter. Medan fötterna trampar på berättar han om känslan av misstänklighörorande, att han ständigt måste bevisa att han är sjuk – inte arbetsskygg.

– Det är ju så de har målat upp det, att är man sjukskriven så är man lat och dryg.

EFTER ÅRSSKIFTET VÄNTADE sig Patrik Evergren en kallelse till introduktionsprogrammet. Men tiden gick och först i slutet av januari fick han anledning att köra de två milen in till Arbetsförmedlingen i Kristianstad. Han kunde inte sitta under samtalet med sin handläggare. Han säger att de var överens om att han först skulle göra ett nytt försök hos Försäkringskassan, eftersom de trodde att regelmjukningar

som gjorts i sista sekunden kanske kunde göra fortsatt sjukpenning möjlig. Då det verkade hopplöst hänvisade handläggaren till en arbetsterapeut som han träffade några veckor senare. Via henne började han arbetsträna med att sätta ihop rör till handfat två timmar om dagen. Det knepiga var att han skulle stå rakt upp och ner under arbetet. Det fungerade några minuter i taget, sedan var han tvungen att gå ett varv i fabriken. Nu i efterhand säger han att värken blivit värre sedan dess. Men han trivdes ändå, ville försöka.

– Hon som var chef där var kanonbra. Hon såg att jag hade problem, jag fick själv bestämma när på dagen jag skulle jobba mina timmar.

FÖRSTA VECKAN ORKADE HAN fyra dagar, veckan därpå tre. Arbetsterapeuten kom på besök.

– Då insåg hon att jag inte kunde stå där.

Arbetsträningen avbröts och Patrik Evergren flyttades över till ett annat program, något som han beskriver som en ren transportsträcka fram till han kunde bli sjukskriven igen, det innehöll inga möten eller så.

När Byggnadsarbetaren träffar Patrik Evergren i maj väntar han på besked om ny sjukpenning från Försäkringskassan.

– Om jag får nej nu, då vet jag inte vad de kräver.

En vecka senare beviljas han sjukpenning. ●

NYA GRÄNSER FÖR SJUKPENNINGEN

■ De nya reglerna, som slog igenom fullt ut vid årsskiftet, innebär gränser för hur länge man får vara sjukskriven. Till följd av detta väntas 44 000 personer få lämna sjukförsäkringen i år.

■ Det finns fortfarande ett par ersättningsformer utan tidsgränser, men reglerna för att få

dem är snävare än reglerna varit för sjukpenning.

■ De som inte kan gå tillbaka till ett jobb när dagarna tar slut, det vill säga de allra flesta, hänvisas till ett tre månader långt introduktionsprogram på Arbetsförmedlingen. Där byts sjukpenningen mot en ersättning

motsvarande a-kassan, ett rejält inkomsttapp för många.

■ Efter programmet är målet att man ska söka vanliga jobb eller gå in i andra insatser. Om man inte klarar det, kan man söka sjukpenning på nytt när man inte varit sjukskriven på tre månader (i vissa fall är karensten kortare).

OWE LINDGREN, 61-ÅRIG KRANFÖRARE

■ Sjukskriven sedan tre år, har lymfödem som innebär ett svullet, vätskefyllt, värkande ben. Har försökt komma tillbaka och köra mobilkran under de här åren, men inte klarat det. Efter introduktionsprogrammet började han arbetsträna på snickeri.

"Jag har fyllt i några kryssfrågor, säger han för att sammanfatta introduktionsprogrammets innehåll."

"Det är löjligt det där. Man är ju 61 år, inte mycket att satsa på", fortsätter han.

"Det är bara för att få bort folk ur statistiken."

37-ÅRIG SNICKARE (VILL VARA ANONYM)

■ Har varit sjukskriven med en whiplashskada sedan 2004, har provat att arbetsträna under de åren, men kommit fram till att smärtan gör det omöjligt att jobba. Är sjukskriven igen och säger så här om hur sjukskrivna nu slussas över till arbetsförmedlingen: "Hela idén är bara skit om jag ska vara ärlig, det är bara att sparka på dem som har det dåligt."

Så här beskriver han Arbetsförmedlingens reaktion när han själv kom dit:

"Nästan direkt sa de att 'Vi kan inte hjälpa dig, men vi ska försöka så gott vi kan'.

Med facit i hand säger han att smärtan blivit värre eftersom han fick köra bil till avslappningsövningar inom introduktionsprogrammet."

En av tre söker sjukpenning igen

Patrik Evergren är inget undantag. En av tre som miste ersättningen från sjukförsäkringen vid årsskiftet hade i slutet av maj sökt ersättning på nytt. En betydligt mindre grupp har fått någon form av jobb.

Tanken med de nya tidsgränserna i sjukförsäkringen var att människor skulle få hjälp att närma sig arbetsmarknaden i stället för att fastna i sjukförsäkringen. Men reglerna kritiserades genast för stelbenthet, då tidsgränser i stället för individuella bedömningar avgör när det är dags att lämna försäkringen.

Nu visar det sig att en av tre av de 15 000 som miste ersättningen vid årsskiftet drar samma slutsats som Patrik Evergren: De fortfarande är för sjuka för att jobba. Efter karensen från sjukförsäkringen, under vilken de flesta har deltagit i arbetsförmedlingens introduktionsprogram, söker 5 000 personer ny sjukpenning. Enligt Försäkringskassan talar erfarenheten för att de allra flesta kommer få det också.

Av de 15 000 som fick lämna sjukförsäkringen vid årsskiftet har nästan 13 000 gått introduktionsprogrammet. Den sista april var 7 000 av dem fortfarande inskrivna i något program hos Arbetsförmedlingen. 600 var inskrivna som arbetssökande medan sammanlagt 1 700 hade någon form av jobb, i de allra flesta fall anställningar med särskilt stöd.

Det går undan när rörmokarna på YIT intar ett nytt flerfamiljshus i Bojsenburg i Falun. På tre dagar ska hela huset få elvärme bytt mot fjärrvärme. Arbetet bygger på noggrann planering. Alla vet sina roller. Mattias Östensson (höger) har ansvar för vänstra vindslägenheten och vinden.

KLARA, FÄRDIGA,

HÄR ÄR RÖRISLAGET SOM JOBBAR MED MINUTPRECISION

TEXT: EMMA ENESTRÖM
FOTO: ULF PALM

MÅNDAG MORGON STRAX EFTER sju smäller det i en containerdörr. På minuten förvandlas de trånga trapphusen på Jungfruvägen 75 i Falun till en belamrad byggarbetsplats. Hantverkare och flyttgubbar springer upp och ner för trapporna. Vad som ser ut att vara en invasion i totalt kaos är i själva verket minutiöst planerat. Sedan våren 2008 har arbetet pågått med att byta ut elvärme mot vattenburen fjärrvärme i 1 058 lägenheter vid bostadsområdet Bojsenburg utanför Falun. Varje vecka följer YIT:s rörmokare exakt samma rutin. Som ett sorts löpande band fast på bygge.

Ett hus med tio eller fjorton lägenheter i veckan avverkas. Måndag klockan sju går man in sex eller åtta

rörmokare på en gång. Samma röris jobbar i samma lägenhet i varje hus. Varje moment är väl inrepeterat.

Måndagen är viktigast.

– Går allt som det ska brukar resten av veckan flyta på av sig själv, berättar lagbasen Arne Laggår.

Då ska de gamla radiatorerna rivas ut, nya ska hängas upp och håll ska tas upp för alla de rör som ska leda varmvattnet från vinden ner i lägenheterna. Arne Laggår har gått före, satt upp de nya växlarna och kopplat dem till nya stammar.

DEN MINUTIÖSA PLANERINGEN står i skarp kontrast mot den gängse bilden av rörmokaren som man

Jerker Jonsson tycker att det finns fördelar med att jobba som på ett löpande band. "Man behöver inte gå och fundera på jobbet hemma. Allt går av sig självt", säger han.

BYGG!

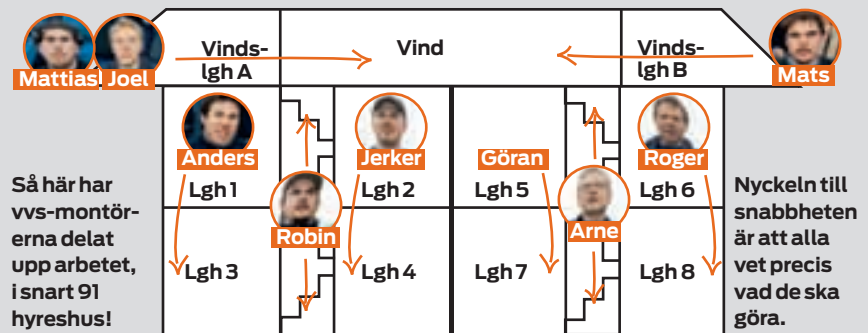

Övre från vänster: Roger Borggren, 47, Jerker Jonsson, 31, Arne Laggar (lagbas), 5, Robin Arnberg, 22. Nedre från vänster: Mattias Östenson, 22, Joel Österlund, 19, Anders Friedrich, 41, Mats Andersson, 25.

får vänta på. Som lämnar hemmet i en enda röra om han ens dyker upp. Här finns inget utrymme för slarv och respektlöshet a la "Fuskbyggarna" på tv. Alla hantverkare som jobbar med projektet i Bojsenburg har fått ordentliga instruktioner i hur de ska bete sig. Alla har blivit fenor på att göra snyggt efter sig när dagen är slut och att låsa dörrarna oavsett om de är på plats i lägenheten eller inte. På insidan av varje dörr sitter en checklista där det ska kryssas för vad som blivit gjort. De som ansvarar för respektive lägenhet skriver upp sina namn, så att de boende vet vilka som varit där.

Hos familjen Ekelund pågår morgonbestyren för fullt. Småtjejerna Cleo och Niki kikar upp från fru-

TAKTIKEN BAKOM EXPRESS-FARTEN

Byggarbetsplats på dagen. Men efter fem ska barnen kunna leka i sina rum igen. Inga verktyg eller smuts får lämnas kvar.

Håltagaren Sören Svensson borrar där varmvattnet ska ledas ner från växlarna på vinden. Det är viktigt att borrarädet flyter på, annars riskerar arbetet att stanna av.

► kosten som provisoriskt serveras på ön av soffor mitt i vardagsrummet. De följer intresserat rörmokarna Jerker Jonsson och Robin Arnberg när de intar lägenheten med sina verktygslådor. Innan Bojsenburgsprojektet påbörjades var YTT:s rörisar inte så vana vid att jobba i privata hem. Men Jerker Jonsson tycker att det fungerar bra.

– Det är klart man får tänka sig för lite extra. Vara social och lite trevlig. De flesta boende är ju helt ok, men det finns ju de som inte vill ha oss här alls.

– Och en del hänger liksom över axeln på en och påpekar att man gör fel hela tiden, fyller kollegan Robin Arnberg i.

STUNDTVIS BLIR DET GANSKA TRÅNGT i lägenheterna. Samtidigt som det nya värmesystemet kommer på plats installerar elektriker mer fiber för bredband. Som mest kan det vara en håltagare, en målare, två rörisar och en elektriker på ett ställe samtidigt. För det mesta går det bra, men ibland sker det små olyckor.

– Det var någon tv som rök och sen har en och annan lampa strukit med också. Det är lätt att man drar till dem med rören, säger Jerker Jonsson.

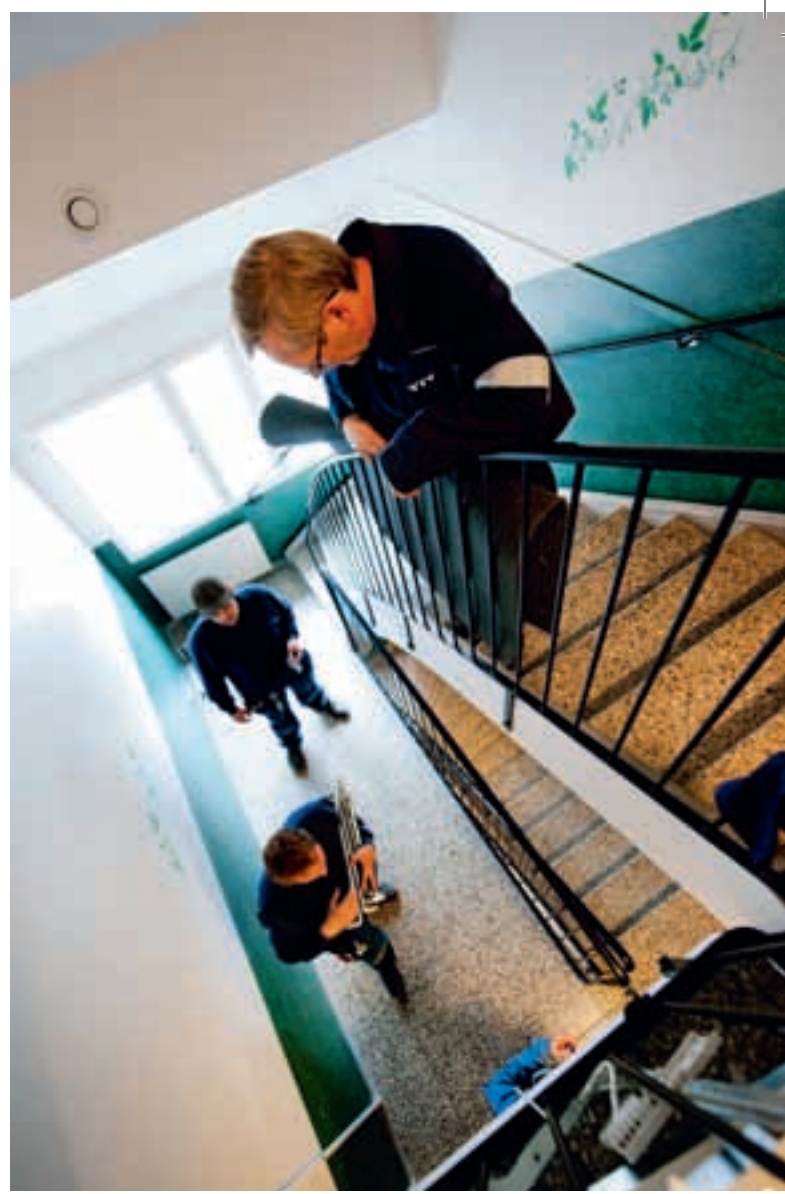
Några större missöden har man däremot inte tid med. Alla leveranser måste komma i tid. Därför är

beställningarna gjorda flera veckor i förväg. Just den här måndagen får lastbilen med målade rör punka. Till målarnas förtret får man i stället börja montera omålade rör. Det finns inget utrymme att sätta sig och vänta. Speciellt inte den här veckan. Det är Kristi himmelfärd på torsdagen och allt måste vara färdigt redan på onsdag.

En vanlig vecka blir alla hål klara på tisdagen och de översta lägenheterna ska då ha kopplats ihop med de nya värmeväxlarna på vinden. Fram på torsdagen har rören slingrat sig ned till bottenplanet. Då börjar man installera handrattar och EB-hylsor och så ska det provtryckas. På fredagen är det besiktning. Så ser kravet från uppdragsgivaren Kopparstaden ut. Ingen av de boende ska behöva släppa in några hantverkare efter det.

FLERA AV RÖRMOKARNA tycker arbetet på Bojsenburg är enformigt. Samma sak vecka ut och vecka in. För att hålla andan uppe har Arne Laggat kommit på att man kan se på projektet lite som ett Vasalopp. Vasaloppet är 90 kilometer långt. 91 hus ingår i Bojsenburgsprojektet. Därför har man döpt vissa av husen efter Vasaloppets berömda stationer i till exempel Mångsbodarna, Evertsberg och Oxberg. När man har

Lagbasen Arne Laggar hjälper till i trapphuset denna extra stressade vecka.

nått en "station" har rörmokarna belönats. Men inte med blåbärssoppa.

– Vi har spelat bowling någon gång och gått ut och ätit. När vi kom till Eldris gick vi tidigare en fredag och såg på skidspelen.

Nu befinner sig projektet på upploppet och det var länge sedan det firades någon kontroll. Snarare består motivationen i möjligheten att tjäna en extra slant. Om YIT håller tidsramen kan timlönen uppgå i runt 200 kronor. I nuläget tjänar rörmokarna i snitt 190 kronor på ackord.

MOT SLUTET AV DAGEN blir det svårare att hålla koll på vem som gör vad på Jungfruvägen 75. Arbetet har flutit på snabbt och några är klara i sina första lägenheter och har börjat med att antingen hjälpa sina kollegor eller dra rör i nästa lägenhet. Håltagarna är färdiga och kören av bormaskiner som ljudit hela dagen har tystnat. En av elektrikerna svär lite över att någon har borrarat hål i en kabellist. Målarna kan bli lite sura om det kommer upp för mycket omålade rör. Men för det mesta håller tjaftet mellan yrkesgrupperna en skämtsam nivå.

Rörmokaren Mats Andersson står på vinden och försöker koppla ihop vindsstråket med lägenheterna

ARBETSPLATS: BOSJENBURG

VAD BYGGS?
 ■ Elvärme byts ut mot vattenburen fjärrvärme i 91 hyreshus med 1 058 lägenheter i bostadsområdet Bojsenburg i Falun. Projektet har pågått sedan våren 2008.

VEM BYGGER?
 ■ YIT Falun.

VAD TJÄNAR BYGGNADSARBETARNA?
 ■ 190 kronor i timmen på ackord. Avslutas projektet i tid kan det bli närmare 200 kronor.

VEM ÄR BESTÄLLARE?
 ■ Hyresvärden Kopparstaden.

VAD KOSTAR BYGGET?
 ■ 45 miljoner kronor.

under. Han ropar till Mattias Östensson i lägenheten under. Men det går inget vidare att kommunicera genom det lilla hålet. Mats Andersson börjar bli trött och lite lätt irriterad. Normalt slutar dagen vid fyra men den här veckan får de köra på till fem.

– Nu är jag jävligt less på det här. Det ska bli så skönt när man får lämna det här stället för gott, säger han.

Allt för länge till behöver han inte härda ut. Vecka 26, lagom till semestern ska det vara helt färdigt. ♦

Glassigt gubbar!

Om det bara beror på glassen kommer kärleken att spira länge mellan kronprinsessan Victoria och hennes prins. GB:s särskilda bröllopsstrut tar nämligen hem segern i Byggnadsarbetarens stora glasstest. Men en jordgubbe var hack i häl.

TEXT: JOHAN SJÖHOLM, CENNETH NIKLASSON FOTO: ELIS HOFFMAN

NÄTFRÅGAN
**Äter du
mycket glass
på bygget?**

www.byggnadsarbetaren.se

Inte alls dumma strutar. Murarna Kenneth Axelsson, Mikael Majanmaa, Patrik Gardeblad och Jonny Cederborg njuter av årets glassnyheter.

God tvåa. Struten Jordgubbe var den enda som på allvar kunde utmana vinnaren Bröllopsstrut. Även om sylten såg lite "uthäld ut", som murare Kenneth Axelsson kan konstatera.

NÄR BYGGNADSARBETAREN testar årets glassnyheter tar vi ett gäng riktigt rutinerade testrävar till hjälp. Det är muraren Patrik Gardeblad och hans gäng från Hed Fasad som får förtroendet. Tidigare har de testat både skyddsskor och murarhammare.

Och nu är det allvar. För det är årets strut- och pinnyheter som står på menyn. Det blir en fikarast som killarna sent ska glömma.

Först ut är GB:s Cornetto Freestyle, med undertiteln Bröllopsstruten. Det syftar naturligtvis på Victoria och Daniels bröllop den 19 juni. Namnet väcker en del muntration i gänget.

– Vi får väl se om den kallas skilsmäsostruten om ett år, säger Kenneth Axelsson.

Murarna rycker av pappret. Vid första tuggan vaknar ett leende till liv i Patrik Gardeblads mungipa.

– Den här är jättefin. Jag är ingen älskare av mörk choklad, men det här

var en perfekt blandning, säger han.

Och Kenneth Axelsson tar tillbaka sin pessimistiska syn på de unga makarna Bernadottes framtidsutsikter:

– Det här kommer att hålla, säger han.

Efter bröllopsstruten följer på rad: Guldnougat, Mariannestrut, jordnöts-glass från Ben & Jerry, jordgubbsglass från Sia och en fruktig pinne från Triumf vid namn Royal sommarbär.

NÄR ALLA GLASSARNA är avsmakade är det faktiskt den först avsmakade, Bröllopsstruten, som står som seg-rare. Men struten Jordgubbe är inte långt bakom. I vanliga fall har Mikael Majanmaa Cornetto jordgubb som favorit. Men det vete tusan om inte den här var godare:

– Det här är verkligen en jättegod glass. Bra smak på jordgubben och våfflan är god. Min favorit, säger han.

Även om killarna inte äter hela glassarna är det en hel del kalorier som

SÅ TESTADE VI

URVAL:

Vi valde två av årets glassnyheter från tre stora tillverkare. Kravet var att glassnyheterna skulle vara bland de dyraste hos respektive tillverkare, för att på så viss göra dem jämförbara.

METOD:

En grupp med fyra murare fick under en fikarast smaka av och kommentera respektive glass.

trycks ner genom struparna. Det går lite trögt på slutet.

– Nu kommer den där feta smaken igen. Jag skulle vilja ha något att dricka, säger Patrik Gardeblad lite plågat när han tagit några tuggor på den sista glassen, Royal Sommarbär.

Över huvud taget verkar panelen överens om att de flesta glassar i kiosken är för stora och för feta. De fungerar mer som fikabröd eller godis än som svalkare i värmen. Men det hindrar inte murarna från att klämma en hel del glass under sommartid:

– Ligger bygget nära en kiosk kan det bli flera glassar i veckan, säger Johan Cederborg.

Varje fredag på väg hem från Stockholm till Västerås, stannar laget och äter glass. Men som Patrik Gardeblad konstaterar, lätt böjd över två överfulla plastkassar med halv-ätta glassar:

– Det behöver vi kanske inte göra på fredag. ♦

BETYG

Betygen på respektive testfaktor är ett medelvärde av testpiloternas betyg. Slutbetyget är en helhetsbedömning som sätts av redaktionen. Där vägs kommentarer och pris in.

CORNETTO BRÖLLOPSSTRUT (GB)

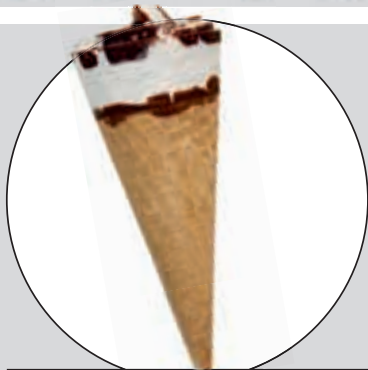

JORDGUBBE (SIA)

GULDNOUGAT (SIA)

	CORNETTO BRÖLLOPSSTRUT (GB)	JORDGUBBE (SIA)	GULDNOUGAT (SIA)
Cirka pris	25 kr	22 kr	19 kr
Beskrivning	På toppen: kolaglass, chokladsås och chokladdoppad nöt. I struten: Vaniljglass med pekannötter.	Jordgubb och vaniljgräddglass med jordgubbsbitar och jordgubbspuré i bakat rån.	Vaniljgräddglass och nougat i bakat rån.
Antal kalorier/100 g	320	290	340
Smak	4	4	4
Utseende	5	4	1
Kommentarer	Ser aptitlig ut. Bra smak och god våffla. När vaniljen dyker upp är det en klockren mix med rånet.	Bra smak på jordgubben och våfflan är god. Verkligen en jättegod glass. Min favorit. Sylten ser lite uthäld ut.	Ser tråkig och billig ut, men har en god vaniljsmak.
TOTALBETYG			

MARIANNESTRUT (TRIUMFGLOSS)

ROYAL SOMMARBÄR (TRIUMFGLOSS)

BEN & JERRY

	MARIANNESTRUT (TRIUMFGLOSS)	ROYAL SOMMARBÄR (TRIUMFGLOSS)	BEN & JERRY
Cirka pris	18 kr	17 kr	26 kr
Beskrivning	Mintgräddglass med chokladsträng i mitten, chokladsås och mintkolor på toppen.	Gräddglass med creamecheese och sommarbärssylt doppad i yoghurtglasyr med kexbitar.	Vaniljglass, jordnötssmör och kakdeg täckt av choklad och med kakbitar
Antal kalorier/100 g	330	180	380
Smak	3	2	2
Utseende	3	4	4
Kommentarer	Smakar man på vaniljen är det här en b-glass, men godiset smakar som Mariannekolor.	Den här blir man sugen på när man ser den. För söt och en lite rörig blandning av flera olika smaker.	Onödigt att glassen både har papper och att den ligger i en kartong. Gillar inte alls jordnötssmaken.
TOTALBETYG			

Här är de svarta kepsarnas mässa

DEN SOM TRÖTTNAT PÅ SIN åkbara gräsklippare och var mogen för större utmaningar fick sitt lystmäte på MaskinExpo i Barkarby utanför Stockholm. Här väntade äventyret för den som ville bli maskinförare för en dag.

Vänligt leende och tillmötesgående säljare hjälper dig upp i hytten. Ta plats, känn dig hemma och gunga lite i stolen. Du känner på ratten, hittar handbromsen, växelväljaren och gaspedalen. Du vrider om tändningsnyckeln, lossar handbromsen och gasar lätt. Den sexycylindriga Lovol Perkins dieseln mullrar

» Den sex-cylindriga Lovol Perkins-dieseln mullrar i gång och elva ton maskin börjar sakta röra sig framåt.

i gång och elva ton maskin börjar sakta röra sig framåt.

När du kliver ut ur hytten efter ett par varv runt jordhögen så har självförtroendet växt minst ett par tum.

Hur svårt kan det bli?

Mässor brukar ta temperaturen på konjunkturen och här, likaväl som på Nordbygg tidigare i våras i Stockholm, andas optimismen.

Anläggningsbranschen har framtidstro, krisen är över för

den här gången. Men en och annan maskinsäljare hade säkert satt ett streck i almanackan för de senaste 18 månaderna om de bara kunnat.

NÄR BRANSCHEN TVÄRNITADE förra hösten så hjälpte det inte ens om munlädret var så välsmort att det skulle räcka till för att sälja sin egen svärmor.

Det här är de svarta kepsarnas mässa och det betyder också partystämning.

Efter en lång dag, när benen känns ömma och alla maskiner börjar att se likadana ut, så finns Stockholm Truck Meet intill.

Där radar de upp sig, över hundra häftigt lackade lastbilar, där snart sagt varje dammkorn hålls i schack av stolta förare med putstrasan i högsta hugg.

Också insidan av hytten vårdas ömt. Tänk att få dåna fram längs E 4:an i en Scaniahytt med inredning som hämtad ut Tusen och en Natt. Ur stereohögtalarna hörs dansvänlig svensk country. Här är det Lasse-Stefanz som regerar.

**PETTERSONS
PRYLAR**

Tipsa mig!

08-728 4970

k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer&grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

EN RESA TILLBAKA I TIDEN

Ingen mässa utan nostalgi. Här en Priestman grävmaskin, tillverkad i England i slutet av 1940-talet, som gräver fortfarande. Föraren styr maskinen med spakar och förarstolen består av en förstorad cykelsadel. Priestmans första grävmaskin byggdes redan 1921 och bestod av ett hjul där skoporna satt monterade, och som drogs av en traktor.

FLAKMOPPEN ÄNTRAR 2000-TALET

Flakmoppen lever fortfarande, nu med elmotor. Norsjö Moped i värländska Årjäng tillverkar denna svenska klassiker som började tillverkas redan 1953, då i Norsjö i Västerbotten. I stället för tvåtaktsknatter smyger den nu fram i 25 kilometer i timmen med en 3 kilowatts elmotor som drivkälla. Finns också med fyrtaktsmotor med katalysator.

LITEN MASKIN FÖR DIKEN

Ditch Witch dikesgrävare. Används för lättare dikesgrävning, till exempel kablar för jordvärme, kablar och ledningar för sommarvatten som inte kräver frostfritt djup. Levereras av JL Maskiner i Malmö.

KENNETH PETTERSON

Välkommen t

Se världen från en skylift. På maskinmässan MaskinExpo utanför Stockholm visas det mesta som går på hjul och larvfötter.

Alexander Nilsson och Marcus Larsson från Alléskolan i Hallsberg utbildar sig till maskinförare och besökte mässan tillsammans med sina klasskamrater. De tog chansen att se mässan från en skylift.

– Det bästa var att man fick prova mycket, själv provkörde jag några grävmaskiner, berättar Marcus Larsson som siktar på att bli grävmaskinist när han blir klar med skolan om ett år.

Skyliften, en Bronto S 53 XDT från Stockholms höjdliftar, har en fyra kvadratmeters arbetsplattform och nådde här en höjd av 48 meter över marken. Maximalt klarar den liften 53 meters arbetshöjd. Därifrån hade de en strålande överblick över det 40

hektar stora mässområdet med drygt 525 utställare. Drygt 27 000 besökare väntades under tre mässtdagar.

MaskinExpo arrangeras varje år sedan 1983 och är nu Nordens största maskinmässa. Sedan 2005 hålls mässan på Barkarby flygplats, nordväst om Stockholm.

Lastmaskiner, grävare, redskap, verktyg, arbetskläder. Här finns naturligtvis alla de stora och etablerade märkena representerade; från svenska Volvo, till kinesiska Sany.

Kinattillverkade maskiner kommer stort, de är cirka 30 procent billigare än europeisk- och USA-tillverkade entreprenadmaskiner. Ett svenskt företag som seglat upp som direktimportör av kinesiska maskiner är Abelco från Bovallsstrand i Bohuslän, som levererar maskiner bland annat från de stora kinesiska tillverkarna Xcmg och Yuchai.

KENNETH PETTERSON

Stockholm
Truck Meet,
granne med
maskin-
mässan.

n till maskinhimlen

SMART TIMMERSVAGN TILL FYRHJULINGEN

■ Så utnyttjar du din fyrhjuling bättre. Här en timmersvagn med lastare för den passionerade vedhuggaren med egen skog. Drivs med hydraulik via en extra 6,5 hk bensinmotor som placeras framför styret på fyrhjulingen. Kommer från XYZ Trading i Njutånger.

Obs!
Bilden är
ett mon-
tage.

3 ENKLA STEG TILL EN DAMMFRI ARBETSMILJÖ

Dustcontrol

Sugkåpa art.nr 6130

1. SUGKÅPAN

— Nyckeln till ett fungerande punktug!

DC 3800 Twin

2. STÖFTAVSKILJAREN

— Elimineras ohälsosamma partiklar i luften!

DC AirCube 500

3. LUFTRENAREN

— Ett bra hjälpmedel i mycket dammiga miljöer!

Vi har allt du behöver för en bättre och renare arbetsmiljö! www.dustcontrol.se • Tfn. 08-531 940 00

Spännande stunder i

Ska du läsa en deckare i sommar? Det är du inte ensam om. Underhållningen, samhällsskildringen och trygghetsfaktorn gör deckare omåttligt populära.

TEXT: KATARINA CONNHEIM FOTO: FOTO: BENGT AF GEIJERSTAM/SCANPIX

DECKARE LIGGER I TOPP på boktopplistorna månad efter månad. I maj månad låg deckare i topp både vad det gäller Svensk Bokhandels topplistor för skönlitteratur och pocket. På topplistan över skönlitteratur återfinns tre deckare bland de tre främsta. På pocketlistan finns sex böcker som tillhör genren deckare/spänningsroman bland de tio bästa.

– Så brukar det se ut. Det har varit så i många år, säger Gunilla Wedding,

Hon är journalist och skriver deckarrecensioner i Skånska Dagbladet. Dessutom är hon vice preses (vice ordförande) i Svenska Deckarakademin. Gunilla Wedding ser flera förklaringar till populariteten, bland annat underhållningen, samhällsskildringarna och trygghetsfaktorn.

– En deckare är oftast lättläst och underhållande. De skrivs på ett spännande sätt och det finns en dramaturgi som är självklar och en drivkraft att veta vem som är mördare. Det finns en fråga som får ett svar.

Men underhållningsfaktorn räcker inte för att förklara försäljningsframgångarna. Gunilla Wedding anser att de deckarförfattare som blivit mest framgångsrika – Henning Mankell, Stieg Larsson och Roslund & Hellström – alla har en ambition att vara samhällsskildrare.

– En riktigt bra deckare kan beskriva samhället på ett effektivt sätt. Genom en deckare kan man skildra

väldigt mycket och ge en bra bild av samhället vi lever i; från de fattigaste miljöerna till överklassmiljöer. Det tror jag tilltalar många.

Och trots att en deckare innehåller brott och våldsamheter är trygghetsfaktorn viktig för läsarna.

– Det är skönt att läsa om otäckheter när man är i sitt trygga hem. Jag kan ha det i boken, i fiktionen, men jag vill ha det tryggt och bra hemma hos mig, förklarar Gunilla Wedding.

UNDER 1980-TALET SKREV flera amerikanska och engelska kvinnliga författare deckare med kvinnliga huvudpersoner. Men det tog tid i Sverige. 1998 debuterade Liza Marklund med Sprängaren. Samma år debuterade Helene Tursten med Den krossade Tanghästen.

– De skrev om kvinnliga deckarhjältar som var lite annorlunda. Det var vardagskvinnor som hämtade och lämnade sina barn på dagis.

Liza Marklund och Helene Tursten banade väg för många svenska kvinnliga deckarförfattare som har rönt stora framgångar under början av 2000-talet. Gunilla Wedding är övertygad om att deckarförfattare, som skriver om kvinnliga huvudpersoner, har lockat till sig fler kvinnliga läsare.

– Tidigare var genren mansdominerad och konservativ. Det är den inte alls i dag.

HÄR HAR DU **5** GÖMDA DE

"DEN UPPLYSTA STIGEN"
AV KJELL ERIKSSON

HANDLING: En ung man hittas mördad, gömd under en gran. Varför kom han till den lilla uppländska byn Ramnäs? Kriminalinspektör Ann Lindell leder utredningen om mordet som skakar om en hel by.
OM FÖRFATTAREN: Kjell Eriksson är trädgårdsmästare i grunden och började skriva böcker i 40-årsåldern. Är skicklig på att skildra olika samhällsklasser och miljöer. Tempot är långsamt och stillsamt. Fina miljöskildringar. En arbetarklassdeckare.

i hängmattan

Gunilla Wedding, ledamot av Svenska deckarakademin, tipsar om fem deckare som har några år på nacken och inte får den uppmärksamhet de förtjänar.

"FRUSET OFFER" AV GILES BLUNT

HANDLING: I "Fruset Offer" beskrivs skrällen som drabbar den vindpinade småstaden när några ungdomar försvinner. Alla är beredda att ge upp letandet förutom kriminalaren John Cardinal.

OM FÖRFATTAREN: Giles Blunt skriver främst deckare som utspelar sig i den lilla kanadensiska staden Algonquin Bay, i norra Kanada, där kriminalpolisen John Cardinal tjänstgör. Det handlar mycket om korruption, men också om John Cardinals privatliv. Den är väldigt mörk och den kalla miljön knyts ihop med allt hemskt som händer i staden.

"DEN AMMANDE POLISEN" AV BIRGITTA EDLUND

HANDLING: En mam-maledig polis, Maria Lind, ser fram emot några lugna vårveckor hos släkten i Filipstad i Värmland. I stället blir hon indragen i en miljökatastrof som tros ligga bakom en flickas död och ett gisslandrama på dagis.

OM FÖRFATTAREN: Birgitta Edlunds deckare handlar om vardagsnära perspektiv i en småstad, ur ett kvinnligt perspektiv. Birgitta Edlund har skrivit ytterligare två kriminalromaner i samma svit. Hon hämtar inspiration från sin värmländska hembygd och hennes erfarenheter som reporter och utrikeskorrespondent.

"DÖD I GRYNINGEN" AV DEON MEYER

HANDLING: Zatopek van Heerden, hjälten i "Död i gryningen", har precis lämnat en katastrofal period bakom sig med avsked från polisen och spritproblem. Motvilligt tar han ändå på sig ett uppdrag som privatdeckare.

OM FÖRFATTAREN: Deon Meyer skildrar ett samhälle som plågas av sitt förflutna och av snabba förändringar. Romanen är den första i en serie kriminalromaner som alla utspelar sig i och kring Kapstaden i Sydafrika.

"DE TRE SMÅ MÄSTARNA" AV KERSTIN EKMAN

HANDLING: Utspe-lar sig i Rakisjokk, nära Kebnekaise, och börjar med ett dödsfall mitt i mörka vintern. Det ser först ut som ett olycksfall, men visar sig senare vara ett mord.

OM FÖRFATTAREN: En fin skildring av fjällbyn, människorna och den slutna nordsvenska naturen runtomkring. Dessutom är det en klurig kriminalgåta och en klassisk deckare. Kerstin Ekman debuterade som deckar-författare 1959 och "De tre små mästarerna" är en av hennes tidigaste böcker.

Nicke Andersson, Sveriges egen Ace Frehley.

Nickes nya – en riktig partyplatta

Imperial State Electric

IMPERIAL STATE ELECTRIC

ROCK I oktober 2008 höll Nicke Andersson och hans Hellcopters sin sista spelning. Nu är Sveriges egen Ace Frehley (sorry Dregen, i min bok är du mer en Izzy Stradlin) tillbaka med nytt band. Från skivbolagshåll nämns släktskap med Byrds, Sex Pistols, Alice Cooper och självaste the Beatles. Lik förbannat formligen stinker öppningsspåret, föga överraskande, av Kiss Love Gun-klassiker "I stole your love". På ungefär samma sätt som

Hellcopters inledningspår brukade stinka "Strutter" eller någon annan Kiss-goding.

Och inget fel i det. Love Gun är en av tidernas bästa platta. Frågan är bara vad man ska med ett nytt band, om det låter precis som det gamla.

Tänker jag.

Men en bit in i plattan tvingas jag tänka om, i alla fall något. Då vågar sig Nicke faktiskt ut på en del oväntade musikresor, även om riffrocken alltid ligger som en matta under allting. En musikaliskt genomförd partyplatta som inte förargar någon. Sådana behövs ibland.

JOHAN SJÖHOLM

SAGT & HÖRT

"Helheten blir en komplett handbok och uppslagsbok för alla jägare och andra jakt-hundsintresserade."

VOVVE.NET

Med risk för att ni redan har läst detta någon annanstans, men kronprinsessan Victoria gifte sig med sin Daniel Westling den 19 juni i Stockholm.

"Men Andersson och de andra har samtidigt tillräckligt mycket attityd, frenesi och ren hantverksskicklighet för att blåsa bort det rockarkeologiska dammet och bara kännas som ett tidlöst, väldigt sympatiskt rockband."

DN

BÖCKER

Jakthundar

AV STEN CHRISTOFFERSSON

FAKTA En färsk och utökad jakthunds Bibel som bygger på det verk med samma namn som författaren gav ut 1996.

Boken består av två huvuddelar.

I den första återfinns guider över våra vanligaste jakthundsraser, råd om vilken ras man ska välja samt en hel del om valpfostern och vardagslydnad. Del två fokuserar helt på själva jakten och hur du bäst tränar just din ras till att bli en skicklig jakt-kamrat i markerna. Texterna kryddas av att författaren inte drar sig för att polemisera i frågor om avel (han ser utställningsaveln som ett hot) och svanskupering.

JS

MUSIK

Witchkrieg

Witchery

BLACK METAL Sido-projektsband riskerar ofta att bli lite som när Tre Kronor får hem NHL-proffsen till vinter-OS. Det finns ingen garanti för att laget blir bländande, bara för att spelarna, var för sig, håller världsklass. Witchery, med medlemmar från bland annat Opeth och Arch Enemy, lider stundtals av det dilemmat på nya plattan. Förutom Entombed-svängiga From Dead to Worse är det en rätt jämntjock death/black-massa som presenteras. Mycket standardlösningar och klichéer.

JS

MIDSOMMAR

MED PER MORBERG

Matjessill på glöd

INGREDIENSER:

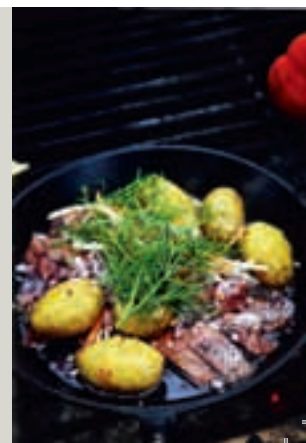
- 300 g matjessill
- 1 morot
- 1 bit rotselleri
- 2 mindre rödlökar
- 50 g smör till stekning
- 8–10 små kokta potatisar
- nymalen vitpeppar
- 1 knippe dill

GÖR SÅ HÄR:

- 1 Skär matjessillen i bitar om du har köpt hela filéer.
- 2 Skala moroten och rotsellerin och strimla dem fint.
- 3 Skala och hacka rödlöken.
- 3 Hetta upp en stekpanna på grillen. Lägg i smöret och låt det få färg.

- 3 Lägg i alla ingredienser i pannan och låt dem fräsa runt lite.
- 3 Vrid över några varv med vitpepparkvarnen och garnera med dillen.

PER MORBERG, skådis, har gjort sig känd som temperamentsfull tv-kock i "Vad blir det för mat". Nu är han aktuell med boken "Morberg grillar". Det här receptet är hämtat från den.

TÄNK ATT VI SOM ÄR UTFATTIGA FÅR HÖGSTA VINSTEN EN FIN TAK-BELYSNING

LOTTERI

JA VILKEN RÖTA!

AR → NIMBUS

↓ ÅR LÖJAN EN BELÄNAR

→ TORKHUS BONDE-ORGAN

↓ BLEV GAMMAL HYVLAS I HOLLAND

← ÅR BRA I FOTBOLL TALADE TYST

← BRÄTTEN

← KÄKADE

← TILLBRINGARE

↓ HALSDUK

← KORTVÄXTA BÅR MAN UTMOMHUS

← SINNE-LAG

← SJÄLS-LIVET FÖRSTÖR

← GOD-TROGEN

← OVANLIG

← UPPHÖJD PLATS DUNANT-VERK

← GUDS-VÄLDE

↓ SMAL BIT BACKEN BERGMARK

← SNIPA

← REKLAM FLICK-NAMN

← SÄNDS VIA SIGNALER

← DRIV-FJÄDERN

← RINNER UT

← SKREV BOLERO FASTE-MÅNAD

← FÅR DE MINSTA

← TVÄR-SLÅ

← BERÖMD KADAVER

← ANAKORET BÄDD FÖR SMÅ

← TOM KRON STRIKTA CAPONE

← KAVALKAD

← ÄLDERS-VECK

← ELEKTRO-NIKMÄRKE

← DUBLINBO SES IHOP MED KORV

← RUNT VERKET

← FYLLER PÅ DONAU I SJÄLVA VERKET

← AREAL

← FILM-JÄTTE

← PRISAD DARIO ÅR KRON-BLOM

← PRICKAS SOM SMÅ

← BORICKA

← SPIRA LÄG-LAND

← FÄLTHERRER I NAPOL-EONS ARMÉ TALL

← PROFET-BOK I GT VIMSIG

← POSTPLATS

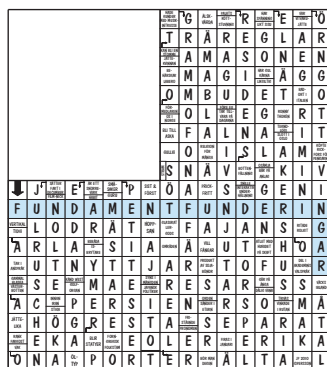
← FÄRG-LÖST SALT

← FLYTETYG FÖR FLYG ELEGANS

← JP 2010 ©PERSSON

VINNARE I BILDKRYSS 5

Gösta Andersson, Rödeby; Åke Lundgren, Karlstad; Bertil Bolinder, Mölndal; Susanne Öberg, Gävle; Bengt-Göran Andersson, Norrköping; Stig Grundström, Skellefteå; Pierre Öberg, Uppsala; Carl-Anders Andersson, Sätilla; Ingvar Perneblad, Eskilstuna; Jan Lundin, Sölvesborg; Bertil Niska, Domsjö; Mats Persson, Kristianstad; Gunnar Larsson, Nyköping; Leif Olofsson, Klippan; Rolf Jonasson, Sjövik.

Bildkryss 8

Dragning den 17 augusti. 15 med rätt lösning vinner var sin dubbeltrisslott. Sänd lösningen till Bildkryss 8, Byggnadsarbetaren, Box 196 15, 104 32 Stockholm.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

INBLICK information från ditt fackförbund

NR 8 REDAKTÖR: HUMLA EINARSDÓTTIR ADRESS: BYGGNADS, 106 32 STOCKHOLM
E-POST HUMLA.EINARSDOTTIR@BYGGNADS.SE TEL: 08-728 48 34 WWW.BYGGNADS.SE

Unikt samverkansavtal mellan Byggnads och NCC

Byggnads och NCC har tecknat ett samverkansavtal på MB-området som är helt unikt i sitt slag. Avtalet, som gäller inom affärsområdet NCC Construction Sverige AB, har fått en tydligare företagsanpassning i och med att en ny nivå i MB-organisationen har införts. Detta ökar väsentligt Byggnads delaktighet och inflytande på arbetsplatserna.

– Vi kommer att ha förtroendevalda på avdelningsnivå i NCC, vilket gör att glappet mellan lokal och regional nivå försvinner, säger Krister Svensson, ordförande i NCCs centrala MB-grupp och en av de stolta "papporna" till avtalet.

– I stället för att ringa efter en lokalombudsman, som vi gjort tidigare, kan vi föra en kontinuerlig dialog inom företaget. Som fack får vi mer insyn och inflytande och kan möta problematiken på ett annat sätt. Byggnads kommer in tidigare i

processerna, vilket kommer att gynna medlemmarna.

– Jag ser framför mig ett slags klubbverksamhet liknande den de har inom industrin, säger Krister Svensson, som är väldigt nöjd med avtalet.

VD tog initiativet

Initiativet som ledde fram till samverkansavtalet kom faktiskt från NCCs vd Thomas Carlsson. Inför avtalsförhandlingarna 2009 bjöd han in 51 MB-ledamöter från hela landet till huvudkontoret i Stockholm för att diskutera hur dialogen mellan fack och arbetsgivare skulle kunna utvecklas inom företaget.

– Massor av bra idéer kom fram och vi beslutade skriva in det vi kom överens om i ett avtal, säger Krister Svensson och tillägger att förutsättningarna för att jobba fackligt alltid har varit goda inom NCC.

Det finns en respektfull kultur mellan parterna att

FOTO: ULRIKA KVARNSTRÖM

Krister Svensson säger att med det nya samarbetsavtalet kommer Byggnads in tidigare i processerna, vilket kommer att gynna medlemmarna.

bygga vidare på. Det som händer närmast är att 16 lokala MB-överenskommelser ska träffas mellan lika många avdelningschefer inom NCC och Byggnads. För att klara detta ska 16 nya fackliga företrädare utses inom Byggnads.

– Dessa 16 personer kommer att få jobba med fackliga frågor på betald arbetstid, vilket är en fantastisk möjlighet! Samtidigt ställer det stora krav på oss när det gäller utbildning och kompetensutveckling, säger Krister Svensson.

Intresserade kan hoppa på

Vilka dessa 16 nya MB-ledamöter är ännu inte klart.

Några namn figurerar, men det finns fortfarande ett par "vankanser" om någon intresserad

vill hoppa på, låter han hälsa.

Samverkansavtalet reglerar frågor som rör medbestämmande, kompetensutveckling, handledarskap, skyddsombudsorganisation, rehabilitering, företagshälsovård och arbetsmiljö.

Ett avtal i tiden

– En ny generation byggnadsarbetare är på väg in i branschen. Och med dem kommer det in nya synsätt, krav och behov. De yngre vill ha mera dialog och öppenhet på arbetsplatsen. De är multikulturella och tycker pappaledighet är en självklarhet, säger Krister Svensson.

– Jag tycker det här nya avtalet ligger väldigt mycket i tiden. Det ger Byggnads bättre förutsättningar att möta yngre medlemmars krav och behov.

“Dessa 16 personer kommer att få jobba med fackliga frågor på betald arbetstid, vilket är en fantastisk möjlighet!”

Vad tycker Byggnads medlemmar?

För att ta reda på vad som rör sig ute i medlemsleden och vad våra medlemmar tycker har Byggnads under årens lopp ställt en rad olika frågor.

Det kan exempelvis vara frågor om arbetsmiljön, bostadspolitiken eller om resultatet av avtalsrörelsen. Oftast har vi genomfört undersökningar i enkätform per post. Numera ställer vi frågor till Byggnads medlemspanel som besvarar enkäterna via e-post.

Vilka frågor har vi ställt? På Byggnads hemsida kan du ta del av ett urval av de medlemsenkäter Byggnads har genomfört och frågor som vi har ställt till våra medlemmar. Bland annat så hittar du våra senaste medlemsenkäter.

Gå med i Byggnads medlemspanel!

Vill du också tala om vad du tycker?

Det gör du här:

www.byggnads.se/

Medlemskap/Vad-tycker-Byggnads-medlemmar/

Efterlyses!

Mejladresser till fackligt förtroendevalda! För att du ska få det digitala nyhetsbrevet På Fackligt Uppdrag behöver vi din mejladress! Mejla in den till din avdelning eller till info@byggnads.se

Treårig attitydkampanj för en ren byggbransch

Sedan 2005 då Byggbranschen i samverkan antog programmet "Krafttag mot svartarbete" har mycket åstadkommit för att lyfta fram vita jobb inom sektorn.

IDO6 är nu framgångsrikt lanserat med 150 000 beställda behörighetskort på svenska byggen. Regeringen bereder frågan att införa oannonserade arbetsplatsbesök och möjliggöra individuell månadsvis skatteinbetalning för medlemsföretagen efter initiativ från BBIS.

– Nu går vi in i en ny process där de tolv förbunden inom BBIS under en treårsperiod tillsammans ska arbeta med attityderna inom branschen, i skolan och hos kunderna/allmänheten för en ren byggbransch. Målet för den treåriga aktiviteten är att målgrupperna tar avstånd från svartarbete och att 300 000 som arbetar i byggbranschen bär ett IDO6-behörighetskort, säger Hans Tilly.

Utbildningsprogram ska användas av lärare

Under det första året av projektet tas ett seminarieprogram och ett utbildningsmaterial fram som ska användas av lärarna på byggprogrammet.

Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten ställer upp med informatörer, vi ska göra webbinslag och handledningar för det personliga samtalet inne i klassrummet.

Målet för den treåriga kampanjen är att målgrupperna ska ta avstånd från svartarbete.

FOTO: MIKAEL DUBOIS

Tanken är också att få igång samtal ute i företagen genom olika typer av stödaktiviteter.

Samarbete med Konsumentverket och Villaägarna

Till hösten och under det andra året ska ett samarbete påbörjas med bl.a. Konsumentverket och Villaägarna för att på så sätt nå ut till kunderna och allmänheten. Vi är även i kontakt med olika "kända" hantverkare från TV för att få dem intresserade att medverka i vår aktivitet.

Målet är att 300 000 ska bära behörighetskort på våra byggarbetsplatser.

Parallellt arbetar vi för att så många som möjligt som vistas på en byggarbetsplats ska bära IDO6-behörighetskort. I dagsläget har drygt 150 000 beställt

IDO6-behörighetskortet. Lika många kort till måste beställas under projektiden för att vi ska nå målet att 300 000 inom sektorn visar att de jobbar i ett seriöst företag. Informationsplaner kommer att utformas för att stimulera fler att beställa behörighetskortet.

Gisela Högberg, informationschef på Sveriges Byggindustrier och Matz Larsson, kommunikationschef på Byggnads leder projektet tillsammans med kollegor på övriga organisationer/förbund inom BBIS.

Frågor?

Kontakta gärna Gisela Högberg, BI, 0708-58 24 44 eller Matz Larsson, Byggnads, 0706-81 37 02

Tre regioner på a-kassan

A-kassans styrelse har beslutat att kassan endast ska ha tre regioner.

Regionkontoret i Helsingborg har lagts ner. De övriga kontoren finns kvar geografiskt men är sammanslagna arbetsmässigt. Stockholm och Borlänge heter nu Region Mitt. Umeå och Söderhamn heter Region Norr. Halmstad heter nu Region Syd.

De nya mailadresserna till regionerna är:

akassan.mitt@byggnads.se
akassan.mitt@byggnads.se
akassan.norr@akassan.norr@byggnads.se
akassan.norr@akassan.norr@byggnads.se
akassan.syd@byggnads.se
akassan.syd@byggnads.se

MÖTEN & SÅNT

SVENSKA BYGGNADS-ARBETAREFÖRBUNDET
117 61 STOCKHOLM
BESÖKSADRESS:
LILJEHOLMSV. 28-32,
STOCKHOLM
TEL: 08-728 48 00

Avd 22, Byggnads Halmstad
Anderbergsringen 104,
Halmstad, Tfn 035-17 41 00,
fax 035-17 41 98
halmstad@byggnads.se

Cup Byggnads – FINAL,
onsdag den 7 juli kl 18.00.
Plats: Sannarps
Idrottsplats
i Halmstad
Stockholm
– Väster-
götland

Vill du annonsera om möten eller andra aktiviteter?
Mejla: asa.kemkes@byggnads.se

Byggnads på plats under Almedalsveckan

Några intensiva somrardagar varje år deltar Byggnads under Almedalsveckan. Då träffas politiker, journalister, pr-folk och en massa andra beslutsfattare på Gotland, för att diskutera viktiga politiska framtidsfrågor.

Självklart kommer Byggnads även i sommar delta i flera seminarier för att bevaka byggnadsarbetarnas intressen. I år är Almedalsveckan mellan den 4 och den 10 juli.

Hur svartarbete i byggbranschen motverkas
Under måndagen finns vi med på ett seminarium som Byggbranschen i samverkan (BBIS) ordnar och som handlar om hur vi motverkar svartarbete i byggbranschen.

Seminarium med 6F
På onsdag förmiddag har vi ett arrangemang tillsammans med

fackförbunden i 6F (Byggnads, Elektrikerna, Fastighet, Målarna, SEKO och Transport) som tar upp vikten av kollektivavtal för schysta villkor på arbetsmarknaden.

Utnyttjande av utländsk arbetskraft

Frågan om jobbrafficking diskuteras vi tillsammans med GS - Facket för Skogs-, Trä- och Grafisk Bransch under onsdags-eftermiddagen.

Before Speech

Innan Mona Sahlin håller sitt tal på torsdagen har Byggettan sitt traditionella mingel Before Speech, då alla av betydelse dyker upp i Byggettans lokaler och värmer upp inför talet på kvällen.

Om du har vägarna förbi Visby och en stund över så är du självklart varmt välkommen att vara med på våra aktiviteter!

Se program på vår hemsida: www.byggnads.se

Byggmingel!

Byggnads och Byggettan bjuder in dig till byggmingel under Almedals-veckan!

Kom och träffa branschfolk, byggfacket och bostadspolitiker! Vi bjuder på dryck och lättare förtäring.

**Torsdag 8 juli
kl 16.00 - 18.45
S:a Murgatan 49**

Innanför Ringmuren, mellan Österport och Södertorg i Visby.

A-kassan

Ersättning från A-kassan betalas ut den 10, 17 och den 24 juni samt den 1 och 8 juli.

Autogiro

Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 28 juni.

SISTA ORDET

DENNA FEGA HÅLLNING KRING DÖDSOLYCKOR MÅSTE UPPHÖRA

I SKRIVANDE STUND är det ett par dagar kvar till Byggnads 15:e kongress. Vi kommer att behandla många viktiga framtidsfrågor, och det finns all anledning att i nästa krönika återkomma med några reflektioner kring kongressen.

Ett av områdena som kommer upp på kongressen är dock den alltid lika aktuella frågan om vår arbetsmiljö. Nu ökar antalet dödsolyckor åter i byggbranschen. Senast var det två personer som omkom, när far och son störtade 100 meter ner i gruvschaktet i Malmborgsgruvan i Gällivare.

Om antalet dödsolyckor fortsätter att öka, som hittills i år, är vi snart uppe i lika många som det svarta året 2008, då 17 byggnadsarbetare omkom. Den bistra verkligheten är, att varje år dör en byggnadsarbetare i månaden, år ut och år in. Det innebär att under kongressperioden 2006–2010 har över 50 av våra arbetskamrater fått sätta livet till.

MAN KAN FRÅGA SIG vilken annan yrkesgrupp som skulle acceptera detta? Tänk er att 12 läkare eller politiker skulle få sätta livet till på sin arbetsplats, varje år. Det skulle bli ett ramaskri, det kan jag försäkra. Men när det gäller byggnadsarbetare, så verkar det nästan som att

”Precis som det finns en nollvision när det gäller antalet döda i trafiken, måste vi ha en lika tydlig nollvision i byggbranschen. Jag och Byggnads kommer att göra allt vi kan för att få ner olyckstatistiken och dödsolyckorna.”

det är väntat och hör yrket till. Jag kan aldrig tolerera ett sådant synsätt. Varje person som dör på grund av sitt arbete är ett misslyckande. Något annat synsätt än noll döda byggnadsarbetare är otänkbart.

MOT BAKGRUND av detta kan jag tycka att det är väldigt tyst från dem som har ansvaret. Arbetsgivarsidan verkar ibland mer intresserad av att diskutera vilken statistik som används, och vill gärna ge bilden av att allt som kan göras också görs. Arbetsmiljöverkets generaldirektör Mikael Sjöberg tackar nej till att medverka i seminarier om arbetsmiljö i byggbranschen. Varför kan man undra,

är det ansvarig minister som hindrar honom? Och på tal om ansvarig minister, Sven Otto Littorins lösning på problemet är att dra ner på resurserna till Arbetsmiljöverket och sätt upp klisterlappar med smileys.

DENNA TYSTA OCH FEGA HÅLLNING kring dödsolyckorna måste upphöra.

Alla måste nu ta frågan på största möjliga allvar. När det gäller att rädda människoliv, får inte pengar eller personella resurser vara ett hinder. Precis som det finns en nollvision när det gäller antalet döda i trafiken, måste vi ha en lika tydlig nollvision i byggbranschen. Jag och Byggnads kommer att göra allt vi kan för att få ner olyckstatistiken och dödsolyckorna. Kan vi räkna med er andra?

HANS TILLY
förbundsordförande

TELEFON 08-728 48 10
MOBIL 070-552 67 40
E-POST hans.tilly
@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL ...

... OM BOSTADSPOLITIK

Regeringen överläter åt marknaden att lösa bostadsfrågorna. De som främst drabbas är våra ungdomar, som får allt svårare att hitta en bostad.

... OM ILO OCH LAVALDOMEN

Lavaldomen bryter mot internationella konventioner och mot föreningsfriheten, anser FN-organet ILO. Det blir allt tydligare hur stollig EG domstolens dom är.

... OM SVENSKT NÄRINGS LIV

Kenneth Bengtsson är ny ordförande i Svenskt Näringsliv. Hans budskap är ”Försämring av LAS och lägre löner ett måste”. Överraskande, eller hur?

Posttidning B

Postens returadress

Byggnadsarbetaren
106 32 Stockholm

Adressändring för medlem i Byggnads

Kontakta förbundets
lokala avdelning

Övriga adressändringar

EDB Kundtjänst
171 79 Solna
Tel: 010-588 48 08
Fax: 010-588 78 40
E-post: prenumeration@edb.com

**BYGGNADS
arbetaren**

Start / nyheter
Tidningen
Tester
Grejer & grepp
Lönestatistik
Tipsa oss
Efterlysningen
Tyck till
Länkar
Om tidningen
Annonsera
Prenumerera
Redaktion

BYGGNYTT

NR 3 2010

ANNONSER:
fackliganyheter.nu
17 fackliga tidningar
samlade på ett ställe

ANNONSER:
FOLKSAM-LO
PENSION
BYGGNADS

UNDER OMBYGGNAD

Asbest: Byggnads begär ny brottstatistik
Byggnadsarbetaren har förundersökt och ska tas ut i rättsutredning. 2010-03-05

Högsta domstolen prövar om lagolycka
Snickaren föll och skadade sig. Den ansvariga arbetsgivaren är också delägare i byggföretaget. 2010-03-05

Inget beslut om Laval-lagen
Beslutet om Laval-lagen sköts upp. En hård debatt pågick under hela torsdagseftermiddagen. Oppositionen varnade för effekterna av regeringens förslag och kräver att det avslås eller vilandeförklaras. 2010-03-04

Plåtslagare

ANNONSER:
Kollega

Till hösten får www.byggnadsarbetaren.se ett nytt ansikte!